PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto IX. - Štev. 217 (2527) | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. 1. gr. | TRST, sobota 12. septembra 1953 | Cena 20 lir

TUKAJ PA JE NEKA STVAR, NA KATERO MORAMO PAZITI. DA MORDA NE GRE ZA TISTI PREGOVOR: «PRIMITE TATU!». DA MORDA NE POSKUSAJO, DA BI SI UGRABILI CONO A? NE, NE MISLIMO TAKO RAVNODUŠNO GLEDATI, KAJTI MI TEGA NE BI MOGLI DOVOLITI. TO JIM DANES POVEM ODKRITO PRED VSEM SVETOM: NE, CONE A NE BOSTE OKUPIRALI!

(Iz govora maršala Tita na Okroglici).

«BORBA» ZAVRAČA NAMIGOVANJA o razdelitvi STO med FLRJ in Italijo

Ti predlogi so nesprejemljivi in nepravični za Jugoslavijo, ker ne upoštevajo niti zakonitih pravic FLRJ v coni A niti interesov Trsta - Kaj za FLRJ pomeni „status quo" - Protesti v Jugoslaviji proti italijanskemu izzivanju

Zahodne sile naj zavzamejo stališče v interesu Trsta in miru

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 11. — Francoski veleposlanik v Beogradu Philippe Bodet, britanski veleposlanik Ivo Mallet in ameriški odpravnik poslov Wallner, so danes dopoldne po lastni želji obiskali podtajnika v državnem tajništvu za zunanje zadeve dr. Aleša Beblerja z namenom, da bi si z njim izmenjali misli.

Današnja «Borba» komentira poročila nekaterih francoskih in ameriških dopisnikov iz Rima, ki sodijo, da bi bila najugodnejša rešitev tržaškega vprašanja, ko bi se cona B priključila Jugoslaviji, cona A pa Italiji. Jasno je, ugotavlja «Borba», da so ti predlogi nesprejemljivi in nepravični za Jugoslavijo, in sicer ne samo zato, ker ne upoštevajo zakonitih pravic Jugoslavije v coni A, temveč tudi zato, ker ne upoštevajo interesov Trsta. «Tisti pa, ki se zavzemajo za status quo, morajo vedeti, da mi pod statusom quo razumemo, da italijanske čete ostanejo na mejah cone A in da se italijanski administratorji vrnejo v Rim», poudarja «Borba».

K pisanju demokristjanske-ga lista «Il Popolo», ki italijanstvo Trsta dokazuje z baprenimi ploščami iz prvega stoletja, pa «Borba» pripomi-nja, da je bilo nepotrebno odkopavati bakrene plošče iz prvega stoletja v Trstu, ker je v Jugoslaviji mnogo kamnitih plošč in opeke podrtih hiš, ki so jih zrušili italijanski vojaki med vojno. Te plošče in opeka, poudarjajo v Beogradu, tudi potrjujejo, da je bila v teh krajih italijanska vojska in sicer ne v prvem, temveč v 20. stoletju, in prepričljivo govore, da je bila ta vojska osvajalcev, nasilnikov in tiranov.

Mogoče bo «Il Popolo» jutri tudi na podlagi teh zgodovinskih ostankov zahteval te kraje. S takimi argumenti, zaključuje «Borba», je res težko začeti reševanje tržaškega vprašanja. Zahodne sile bi že enkrat morale spregledati, da je potrebno, da umaknejo obljube, ki so jih svojčas dale Italiji in zaradi katerih Italija onemogoča mednarodno sodelovanje.

Člani egiptovske vojaške delegacije, ki je nedavno obiskala Jugoslavijo, v razgovoru z načelnikom generalnega štaba JLA, generalnim polkovnikom Pekom Dapčevićem.

Napetost v jugoslovansko-italijanskih odnosih je tudi tokrat odkrila, kakšno nevarnost predstavljajo za mir imperialistične tendence v zunanji politiki italijanske vlade, zlasti še, če je ta pod vplivom neodgovornih iredentističnih elementov, poudarjajo v Beogradu.

Nerazumljivo ravnanje italijanske vlade na jugoslovanski meji pa poleg tega dokazuje, da so nepravični sklepi, sprejeti na mirovni konferenci, nekaznovanje vojnih zločincev in dajanje potuhe vojnim hujskačem omogočili novo vojno nevarnost. Mar bi danes bilo tako stanje v jugoslovansko-italijanskih odnosih, ko bi na mirovni konferenci v Parizu upoštevali pravične zahteve Jugoslavije in sprejeli vsaj kompromisni jugoslovanski predlog o internacionalizaciji Trsta? Mar bi prišlo do sedanjega položaja, ko ne bi zahodne sile s tristransko deklaracijo o Trstu še povečale nenasitne italijanske imperialistične apetite? Prav gotovo bi do tega ne prišlo, poudarjajo v Beogradu.

Zato jugoslovanska javnost upravičeno pričakuje, da bodo države, ki nosijo odgovornost za sedanje stanje, zavzele stališče, ki bi bilo ne samo v interesu Trsta, temveč predvsem v interesu miru. Jugoslovanska javnost upa, da bodo zahodne sile spregledale, da je vse to umetno razburjanje v Italiji, premikanje čet in ustvarjanje vojne psihoze samo cirkus, kot ga je označil maršal Tito, čisto navaden izzivalni manever.

Delovni kolektivi in člani družbenih organizacij iz vseh jugoslovanskih republik še nadalje pošiljajo brzojavke in pisma Zveznemu izvršnemu svetu ter odločno protestirajo proti italijanskim provokacijam in zadrževanju italijanskih čet na jugoslovanski meji. Vsi zahtevajo od izvršnega sveta, naj podvzame potrebne korake za prekinitev provokacij, obenem pa zahtevajo, da se izvršni set najodločneje zavzame pri OZN za pravilno rešitev tržaškega vprašanja, da se zaščiti slovensko prebivalstvo na Svobodnem tržaškem ozemlju.

B. B.

Maršal Tito obiskal Split

SPLIT, 11. — Predsednik jugoslovanske republike maršal Tito, ki je bil na obisku v Šibeniku in okolici, je prispel danes ponoči v Split. V spremstvu člana Zveznega izvršnega sveta Ivana Kreačiča si je ogledal šibeniško pristanišče, tovarno aluminija v Lozovcu ter malo mestece Zaton, kjer je italijanski fašistični okupator najbolj divjal in kjer je od 1.200 prebivalcec 400 dalo svoja življenja za svobodo. Maršala Tita je prebivalstvo povsod prisrčno pozdravljalo, zlasti ob odhodu iz Šibenika.

Na dan praznika jugoslovanske mornarice so včeraj maršalu Titu čestitali oficirji, podoficirji in mornarji patrolnih ladij in rušilca, ki spremljajo maršalovo ladjo «Jadranka». Razen tega je maršal Tito na ladji sprejel tudi pismo garnizona Splita in splitskega prebivalstva, v katerem mu zagotavljajo, da bodo mornarji, oficirji in podoficirji ter prebivalstvo izpolnili svojo dolžnost čuvarjev jadranskih obal, ter da jih italijansko kričanje ne more in ne bo nikoli vznemirilo. V zvezi z najnovejšo iredentistično kampanjo v zvezi s Trstom pa izražajo svojo pripravljenost, izpolniti vsak ukaz za obrambo domovine, kakor so to napravili v času narodnoosvobodilne vojne, ko so očistili svojo domovino italijanskih in ostalih okupatorjev.

Pred Montgomeryjevim obiskom v Jugoslaviji

BEOGRAD, 11. — Britanski feldmaršal lord Montgomery, ki bo od 15. do 20. septembra gost predsednika jugoslovanske republike maršala Tita, bo 15. septembra prispel v Zagreb. Lord Montgomery bo med drugim obiskal Ljubljano, Bled, Postojno in Dubrovnik. 20. septembra pa bo odpotoval iz Jugoslavije v Atene.

Po vesteh iz jugoslovanskega državnega tajništva za zadeve narodne obrambe bo tudi vojaška delegacija ZDA prisostvovala, na povabilo načelnika jugoslovanskega generalštaba, velikim manevrom jugoslovanske ljudske armade v zagrebški vojni oblasti.

Manevri v Turčiji

CARIGRAD, 11. — 14. septembra se bodo začeli v Turčiji veliki vojaški manevri, ki jim bodo prisostvovale tudi tuje vojaške delegacije. Manevri bodo obenem v Anatoliji in v Trakiji.

TRIDENT, 11. — Med neurjem včeraj ponoči je sneg pobelil tridentinsko gorovje do višine 2000 metrov.

PRED KOMEMORACIJO ŽRTEV ITALIJANSKEGA OKUPATORJA NA RABU

OD 14.000 INTERNIRANCEV jih je v rabskem peklu umrlo 5000

V nedeljo bodo na Rabu tem žrtvam odkrili spomenik in odprli preurejeno pokopališče - Ob tej priliki bo tudi proslava desete obletnice osvoboditve Raba

REKA, 11. — V nedeljo bodo v Kamporu na otoku Rabu svečano odprli preurejeno pokopališče tisočev žrtev krvološtva italijanskih osvajalcev. Ob tej priliki bodo odkrili tudi spomenik tem žrtvam «kulturnega» poslanstva, tistih, ki danes ponovno kričijo in hujskajo na novo vojno, ker bi želeli zadostiti svojim imperialističnim apetitom.

V zloglasno taborišče na Rabu so odpeljali okoli 14.000 Slovencev, Hrvatov in Židov obeh spolov in vseh starosti. Okoli 5000 internirancev je bilo ubitih z gladom, boleznimi in streljanjem; pokopani so na pokopališču v Kamporu, ki so ga sedaj preuredili.

Nedeljska svečanost bo povezana s proslavo desetletnice likvidacije tega taborišča in osvoboditve otoka Raba.

Že v ilegali so se v taborišču formirale prve vojaške enote, med njimi udarni bataljon 160 mož. Iz tega bataljona se je pozneje razvila «Rabska brigada», ki je štela 1600 borcev. Septembra 1943 so se interniranci pod vodstvom svojega odbora OF in s pomočjo svojih vojaških enot sami osvobodili iz taborišča. Razorožili so 2200 mož močno italijansko posadko in aretirali zloglasnega komandanta taborišča Vincenza Cuiulija, ki je nato napravil samomor.

Rabska brigada je izvedla pomembno akcijo z ladjami na otok Cres, kjer je razorožila tamkajšnjo sovražno posadko. Kmalu potem pa se je ta brigada izkrcala na obali Hrvatskega Primorja in se je po prisegi na Mašunu dokončno vključila v NOV.

Komemorativno svečanost pripravlja koordinacijski odbor Zveze borcev Hrvatske in Slovenije s sodelovanjem okrajnega ljudskega odbora.

Svečanost bo trajala dva dni. V soboto bo imel okrajni odbor komemorativno sejo, nato pa se bo odprla razstava v domu «Partizana». Največji del razstavnega prostora bodo zavzemali dokumenti iz taborišča na Rabu.

Glavna svečanost bo v nedeljo na taboriškem pokopališču v vasi Kampor. Po svečani otvoritvi bo veliko zborovanje.

Razen okoli 2000 preživelih internirancev se bo svečanosti udeležilo okoli 15.000 ljudi iz Slovenije in Hrvatske, da počastijo spomin žrtev barbarskega divjaštva italijanskih fašistov, katerih nasledniki se danes bahajo o svojem «kulturnem» poslanstvu, ki bi ga hoteli ponoviti.

Toda pri tem pozabljajo, kakor je poudaril tov. Tito na Okroglici, da sedaj ni več tu versajska Jugoslavija, temveč socialistična skupnost, nova Jugoslavija, da je tu ljudstvo enotno, ljudstvo, ki je v preteklih vojni v najtežjih dneh zgodovine znalo primerno obračunati z vsemi številnimi okupatorji.

Zveza borcev NOV Slovenije je ob tej priliki izdala knjigo «Rabski zbornik», ki vsebuje številne dokumente, ki so kričeča obtožba sadizma in krvološtva italijanskega okupatorja.

Veliko razdejanje zaradi potresa na Cipru

NICOZIA, 11. — Na podlagi uradnih podatkov se zdi, da je dokončno število žrtev pri včerajšnjem potresu na otoku Cipru 40 mrtvih in okoli sto ranjenih. Nad 4000 ljudi pa je brez strehe.

Prebivalstvo in britanski vojaki odstranjujejo ruševine v prizadetih krajih. Najbolj prizadeta je bila vas Stroumbi v okraju Paphos, kjer je bilo ubitih 14 ljudi; drugih 7 je bilo ubitih v vasi Ktina, 4 v Starvo-Konno in 3 v Kithasi. Ostalih 12 je bilo ubitih v drugih krajih. Prebivalstvo je vso noč prebilo na prostem kljub mrazu in vlagi. Danes pa se je nekoliko pomirilo, ker ni bilo drugih sunkov. K sreči niso med potresom nastali požari.

Ponesrečencem so razdelili šotore in v najbolj prizadete kraje so poslali večje količine zdravil. Tri četrtine vasi na področju Paphos so bile poškodovane, vas Stroumbi je bila popolnoma uničena. Še pred potresom je nastal silen vihar, ki je razburkal morje okoli otoka. Ker je potres nastal zjutraj potem ko je večina prebivalcev odšla na delo na polje, je bilo število žrtev manjše, kakor so prvotno domnevali.

WASHINGTON, 11. — Pravosodni minister Herbert Brownell je odredil obširno preiskavo, da se preveri resničnost govoric, po katerih so nekatera podjetja dosegla pogodbe za velike dobave vladi s podkupovanjem članov sedanje republikanske uprave. Prvo razkritje o tej aferi je napravila ta teden preiskovalna komisija predstavniške zbornice. Minister je ob tej priložnosti obvestil podjetnike, da «ni ne pametno, ne potrebno, kupovati si podporo v sedanji upravi».

ŠTEVILNA VAŽNA VPRAŠANJA na dnevnem redu glavne skupščine OZN

Tunizija, Maroko, Koreja, sprejemanje novih članic, razorožitev in dr. - Na dnevnem redu je tudi razprava o preprečevanju in kaznovanju zločinov genocida, dokazi o prisilnem in suženjskem delu ter priprave za spremembo ustanovne listine

NEW YORK, 11. — Na dnevnem redu 8. zasedanja glavne skupščine OZN, ki se začne 15. t. m. je več vprašanj velike politične in mednarodne važnosti. Med temi je položaj v Tuniziji in Maroku, nadalje vprašanje sprejema novih članic, razorožitev, preiskava o obtožbah bakteriološke vojne, vprašanje kitajskih nacionalističnih čet v Burmi. Poleg teh političnih vprašanj pa bo skupščina razpravljala še o raznih pomembnih gospodarskih, skrbstvenih, socialnih in proračunskih problemih.

O Koreji bo skupščina razpravljala na podlagi poročil komisije OZN za zedinjenje in obnovo Koreje (UNCURK) in ustanove OZN za pomoč Koreji (UNKRA). Poročilo UNCURK obravnava tudi cilje ZN glede miroljubnega zedinjenja Koreje. Poročilo UNKRA pa zahteva za leto, ki se konča 30. junija 1954, 130 milijonov dolarjev za korejsko obnovo, medtem ko je lansko leto bilo določeno za obnovo le 70 milijonov.

Burma bo predložila poročilo o vprašanju nacionalističnih kitajskih čet na obmejnem področju Burme. Prejšnja skupščina je izrekla, da prisotnost teh čet krši suverenost Burme, in je zahtevala razorožitev ter evakuacijo ali pa interniranje teh čet. Najnovejša poročila kažejo, da je bil med Burmo in nacionalistično Kitajsko dosežen sporazum o evakuaciji čet.

Devetnajstčlanski posebni odbor, ki ga je imenovala prejšnja skupščina, da najde način sprejema novih članov med ZN, bo poročal, da ni mogel najti splošno sprejemljivega načina.

Petnajst azijskih in afriških držav je postavilo na dnevni red vprašanje Tunizije in Maroka z utemeljitvijo, da Francija ni izvedla priporočil zadnje skupščine.

Razorožitvena komisija je predložila poročilo, ki izraža upanje, da bodo nedavni mednarodni dogodki ustvarili bolj ugodno vzdušje za novo razpravljanje o razorožitvenem vprašanju. Poročilo dodaja, da namerava komisija nadaljevati svoje delo in predložiti poročilo deveti glavni skupščini in Varnostnemu svetu.

Dnevni red pa je bil razširjen z naslednjimi točkami:

Izvolitev novega člana za mednarodno sodišče, ker je odstopil dosedanji član tega sodišča Sergej Aleksandrović Goluski.

Vprašanje podpiranja Libije po predlogu ekonomsko-socialnega sveta OZN, ki je to podporo priporočil v svoji resoluciji 3. avgusta letos.

Tehnična pomoč na področju javne administracije po predlogu ekonomsko-socialnega sveta OZN.

Tehnična pomoč za pospeševanje in obvarovanje pravic žena po resoluciji ekonomsko-socialnega sveta od 23. julija letos.

Tehnična pomoč za preprečitev diskriminacij ter za varstvo narodnih manjšin, kakor je to predlagal ekonomsko-socialni svet s svojo resolucijo od 3. avgusta letos.

Poziv včlanjenim državam, da se pridružijo konvenciji o političnih pravicah žena ter uvajanju političnih pravic žena na tistih področjih kjer žene še nimajo vseh političnih pravic, po predlogu ekonomsko-socialnega sveta od 23. julija letos.

Program domenjenih praktičnih akcij OZN in njenih posebnih socialnih agencij na socialnem področju.

Poziv državam, da pospešijo ratifikacijo, ali da se pridružijo konvenciji o preprečevanju in kaznovanju zločinov genocida, kakor je to predlagal ekonomsko-socialni svet letos 3. avgusta.

Naslednja nova točka dnevnega reda govori o proizvodnji in nedopustni trgovini narkotičnih sredstev, o čemer je tudi v svojih zadnjih zasedanjih razpravljal ekonomsko-socialni svet.

Potem pride na vrsto posebna točka, ki ima naslov: Dokazi o prisilnem in suženjskem delu. Ta točka je prišla na dnevni red po predlogu delegacije ZDA, obravnavala pa bo gradivo, ki ga je zbrala posebna komisija OZN za vojne ujetnike, civilne internirance in pogrešane žrtve druge svetovne vojne med svojim nedavnim zasedanjem v Ženevi skupno z Mednarodno organizacijo dela.

Na dnevni red pride tudi predlog holandske delegacije, ki zahteva potrebne priprave zaradi sprememb Ustanovne listine OZN po njenem členu 109. Kot zadnja dodatna točka bo razprava o sporazumni rešitvi problema vojnih ujetnikov po predlogu generalnega tajništva OZN.

Skupna izjava zunanjih ministrov držav ANZUS

WASHINGTON, 11. — Zunanji ministri Avstralije, Nove Zelandije in ZDA so sinoči sporočili, da so sklenili, da ne bodo razširili tristranske pogodbe za obrambo Pacifika (Anzus), z vključitvijo Velike Britanije ali kake druge države. Trije ministri, Richard Casey (Avstralija), Webb (Nova Zelandija) in Foster Dulles (ZDA) pravijo v svojem poročilu: «Svet je težil za tem, da spopolni organizacijo pakta, da prispeva pri vsakršnem upu, ki lahko okrepi obrambo področja. Vendar pa je bilo določeno, da razširitev sveta ne bi neposredno in materialno prispevala k tej obrambi».

Poročilo dodaja, da so zunanji ministri ugotovili, da ima vsaka od treh držav članic Anzus druge odnose in odgovornosti, ter so priznali važne interese drugih držav v Pacifiku.

Razen pogodbe Anzus so še varnostne pogodbe ZDA z Japonsko in Filipini ter obveznosti do nacionalistične Kitajske, medtem ko imata Avstralija in Nova Zelandija tesne vezi z Veliko Britanijo in drugimi državami Commonwealtha. «Ze ti odnosi — dodaja poročilo — predstavljajo v celoti svečano opozorilo za vsakega morebitnega napadalca in temeljni kamen za trajni mir na Pacifiku».

Poročilo poudarja prejšnje izjave držav Anzus, da ne bodo priznale pekinške vlade ter da ne bodo pristale na njen sprejem v OZN. Ministri izjavljajo, da si bo Anzus prizadeval za ohranitev miru in varnosti na Pacifiku, poudarili pa so, da niso sprejeli nobenega sklepa ali sporazuma, ki bi pomenil neposredno vmešavanje v interese drugih nekomunističnih držav. Poročilo dodaja dalje, da so ministri podrobno govorili o splošnem položaju v svetu, zlasti glede področij, ki jih ogroža «komunistični imperializem», še posebno pa o položaju na Koreji in v Indokini.

MacCarthy razkril državne skrivnosti

WASHINGTON, 11. — Ameriško obrambno ministrstvo sporoča, da je republikanski senator Joseph MacCarthy prekršil obstoječe zakone ker je razkril «zaupne informacije», ko je objavil izvlečke z nekega poročila o Sibiriji ki ga je sestavila ameriška tajna služba. MacCarthy je prejšnjo sredo pokazal po televiziji fotokopije 70 strani tega tajnega poročila.

Pellova „tržaška fronta" proti italijanskim delavcem

Delodajalci so izkoristili šovinistično histerijo za zaostritev svojega stališča v pogajanjih s sindikati - Še ta mesec splošne stavke v vseh industrijskih sektorjih, v oktobru pa 24-urna stavka kmetijskih delavcev - CGIL na repu dogodkov

(Od našega dopisnika)

RIM, 11. — Komaj se je v Italiji vsaj nekoliko polegel hrup v zvezi s tržaškim vprašanjem, so se začeli kazati črni oblaki na sindikalnem obzorju. Najzmernejša italijanska sindikalna organizacija CISL, ki jo vodijo demokristjanski sindikalisti, je napovedala za konec tega meseca splošne stavke v vseh sektorjih industrije. Na repu je pricapljal za njo danes tudi Di Vittorio in povedal, da se tudi CGIL v glavnem strinja s stališčem CISL.

Zaostritev položaja na sindikalnem področju je direktna posledica nepopustljivejšega stališča Confindustrije, ki se je začelo kazati takoj, ko je Pella razglasil svoje cirkuške ukrepe na jugoslovanski meji in ko je s pomočjo monarhistov in fašistov začel sejati šovinistično histerijo po Italiji.

Kaže, da so industrijci, ki so bili že precej v precepu, takoj razumeli, da je trenutek zanje ugoden: «nacionalni interesi» so v nevarnosti, torej je čas, da poskrbimo za svoje zasebne interese. Pogajanja s sindikalnimi organizacijami so se razbila.

Obenem so se poslabšali odnosi med sindikati in vlado v vprašanju odpustov v državnih in poldržavnih podjetij. Vlada je zavzela pri tem vprašanju nepopustljivejše stališče, kaj šele, da bi upoštevali zahteve socialdemokratske sindikalne organizacije UIL, ki je med drugim predlagala tudi sodelovanje delavskih predstavnikov pri odločanju o odpustih v nerentabilnih državnih podjetjih, pa tudi v upravi teh podjetij.

Vrenje na sindikalnem področju se je pokazalo takoj, ko je Italija dobila svojo prvo vlado po volitvah. Potem je to vrenje popustilo, ko je Pella začel s svojo imperialistično akcijo zaradi Trsta. Toda kakor hitro je hrup v zvezi s to akcijo nekoliko popustil, so socialne zahteve ponovno z veliko silo udarile na dan. Pelli se je posrečilo doseči le kratkotrajno premirje; njegova mobilizacija vseh šovinističnih sil in čustev je zalegla le za dobrih deset dni.

Vendar v sindikalnih krogih ne prikrivajo, da se je v tem času položaj sindikatov oslabil, položaj delodajalcev in tudi države, v kolikor nastopa bodisi kot delodajalec, bodisi kot arbiter, ne vedno nepristranski, v sporih med delodajalci in delavci, pa okrepil. Predvsem se je v tem času utrdila zveza med demokristjansko vlado in desničarskimi krogi vseh vrst, kar je obenem zagotovilo močnejšo vladno podporo industrijski in finančni delavnosti teh krogov, ki so v veliki meri izraz velikega kapitala.

Na drugi strani je v času nacionalistične histerije skoraj popolnoma zamrlo delovanje kominformovske sindikalne organizacije CGL, prav kot bi se kominformovsko vodstvo balo, da s postavljanjem sindikalnih zahtev v tako «kočljivih» trenutkih ne bi škodovalo «nacionalnim interesom». Podobno nasedanje šovinistični in imperialistični gonji je bilo opaziti tudi pri ostalih sindikalnih organizacijah, kar so industrijci takoj spretno izkoristili.

V mnogih sindikalnih krogih v Rimu je razširjeno prepričanje, da je Pellova «tržaška fronta» v prvi vrsti naperjena proti zahtevam italijanskih delavcev, ki so izraz močnih socialnih nasprotij in krivic. Vendar je le malo ljudi v Rimu, ki si upajo kaj takega javno priznati. Kapitalistično izsiljevanje z «nacionalnimi interesi» je še premočno, na drugi strani pa ni nikogar, ki bi se mu upal resno postaviti po robu.

Vendar so zahteve delavcev prodrle in pokoriti so se morala tudi sindikalna vodstva. V sindikalnem položaju v Italiji gre danes za tri osnovna vprašanja: poenotenje raznih elementov plač, nove kolektivne pogodbe za razne kategorije (strojna, kemična, tekstilna, oblačilna) in vprašanje odpustov.

Poleg tega postaja spet aktualno vprašanje povečanja družinskih doklad kmetijskim delavcem. Predstavniki delodajalcev se odločno upirajo drugemu povišanju doklad, ki bi moralo v tem času stopiti v veljavo. Zaradi tega predvidevajo 24-urno protestno stavko vseh kmetijskih delavcev, ki bo verjetno izvršena prve dni oktobra.

A. P.

Nova čistka v Vzhodni Nemčiji

BERLIN, 11. — Glavnega teoretika vzhodnonemške kominformovske partije Oelssnerja so včeraj aretirali v sovjetskem sektorju Berlina in ga skupno s tremi sodelavci zaprli v zapore Lichtenberg. Obdolžujejo ga, da je imel stike s krogom bivšega ministra državne varnosti Wilhelma Zaisserja in bivšega glavnega urednika glasila kominformovske stranke «Neues Deutschland», dr. Rudolfa Herrnstadta.

Zaisserja in Herrnstadta so nedavno izključili iz centralnega komiteja partije in jima odvzeli vse funkcije, ker sta baje poskušala odstraniti glavnega sekretarja vzhodnonemške kominformovske partije Walterja Ulbrichta. Oelssnerja so imeli za Ulbrichtovega prijatelja.

Zaključek kongresa angleških sindikatov

LONDON, 11. — Na kongresu angleških sindikatov v Douglasu na otoku Man so izvolili Jacka Tannerja, predsednika «Amalgamated Engineers Union» za predsednika angleške sindikalne organizacije «Trade Unions Congress», ki šteje 8 milijonov članov. Prejšnji predsednik je bil Tom O'Brien.

Pred tem je kongres zavrnil resolucijo, ki se je zavzemala za ustanovitev tretje sile med ZSSR in ZDA. Resolucijo je predložil glavni tajnik sindikatov kemične stroke, ki je pod močnim vplivom kominformistov.

Kongres je prav tako zavrnil resolucijo, ki je protestirala proti kolonialnim ukrepom v Keniji.

Kongres pa je odobril resolucijo, ki je poziva angleško vlado, naj zahteva čimprej štiristranske razgovore med velesilami. Zavrnjena pa je bila resolucija, ki je zahtevala znižanje vojaških izdatkov v Anglji.

Na splošno se je tudi na letošnjem kongresu sindikatov uveljavilo desno krilo v sindikalni organizaciji.

Druga značilnost kongresa je, da se je končal z izražanjem neodvisnosti od laburistične stranke. Odmev tega dejstva se bo gotovo čutil tudi na letnem laburističnem kongresu, ki bo konec tega meseca v Margateju. Med drugim je kongres tudi odobril poročilo, ki priporoča, naj se zamisel novih nacionalizacij zaenkrat odloži. Poleg tega je kongres zavrnil resolucijo, ki je zahtevala novo splošno borbo za izboljšanje plač.

Ponesrečen atentat na maroškega sultana

Atentator je bil na mestu ubit - Atentat naj bi bil protest proti koncesijam Franciji - Že 210 poslancev zahtevalo izredno sejo narodne skupščine - Posarsko vprašanje pred Evropskim svetom

PARIZ, 11. — Predsednik francoske narodne skupščine Herriot je sklical predsedstvo skupščine za torek, da odloči, ali naj se skliče izredna seja skupščine. Do sedaj je to izredno sejo zahtevalo 210 poslancev, t. j. še eden več, kakor je po ustavi potrebno.

Danes pa je Laniel sklical ožjo sejo vlade, da razpravlja o ukrepih proti trgovcem, ki odklanjajo znižanje cen živilom in drugim predmetom, kakor določa vladni načrt.

Skupščina bo morala na izrednem zasedanju razpravljati o celotni politiki vlade: o Severni Afriki, o gospodarskih reformah, o Indokini, o proračunu ter o načrtu za evropsko skupnost. Govori se, da bodo demokristjani in bivši degolisti vsaj za dva meseca ohranili dosedanjo koalicijo. Laniel se čuti tudi bolj močnega, ker je ameriški svet za varnost odobril 385 milijonov dolarjev dodatne pomoči za vojno v Indokini. S tem bodo ZDA plačale 78,5 odst. francoskih izdatkov v Indokini in omogočile Lanielu, da zniža za 122 milijonov dolarjev vojaški proračun v prihodnjem letu.

Ljudski republikanci, ki so najmočnejša stranka v sedanji vladni koaliciji, ni naklonjena krizi zaradi predsedniških volitev, ki bodo decembra, in na katerih upa na uspeh. Tudi De Gaulleovi pristaši se zdi, da iz istih vzrokov nasprotujejo novi krizi. De Gaulle je baje naklonjen izvolitvi Bidaulta za predsednika republike.

V zvezi s pogodbo o evropski obrambni skupnosti danes v Bonnu zanikujejo informacije, ki so jih objavile tuje agencije, da je Adenauer dal Franciji čas 60 do 90 dni za odobritev te pogodbe. Dodajajo, da je Adenauer večkrat izrazil upanje, da bodo to pogodbo čimprej odobrile vse države podpisnice.

Kar se tiče francosko-nemškega spora o Posarju, so o tem govorili danes v političnem odboru Evropskega sveta v Strasburgu. Kakor je znano, je Adenauer predlagal, naj bi razpravljanje o tem odložili, dokler se Nemčija in Francija ne bosta med seboj sporazumeli.

Politični odbor Evropskega sveta pa je sklenil, da bo najprej poslušal poročilo, ki bo nudilo podlago za razpravljanje, preden se odloči, ali je umestno ali ne, da posvetovalna skupščina sedaj razpravlja o tem vprašanju, ali pa naj razpravljanje zopet odloži.

Iz Rabata javljajo, da je bil danes opoldne izvršen proti novemu maroškemu sultanu atentat, ki pa se je ponesrečil. Atentator je skušal z avtomobilom povoziti sultana, ki je bil na konju in je bil namenjen v neko mošejo v Rabatu. Avtomobil je podrl konja, a sultanu se je posrečilo pravočasno skočiti s konja. Atentator je tedaj skušal z nožem napasti sultana, toda telesna straža ga je ubila. Francoske oblasti zatrjujejo, da gre za osamljeno dejanje nekega fanatika.

Opazovalci pa spravljajo atentat v zvezo z dekreti, ki jih je v sredo podpisal novi sultan in s katerimi se zakonodajna oblast prenese na zakonodajni svet 20 članov. Ker bo v tem svetu zastopana tudi Francija, obtožujejo sultana, da je okrepil položaj Francije v Maroku, namesto da bi se zavzemal za neodvisnost.

GENERAL HULL naslednik gen. Clarka

DENVER, 11. — Predsednik Eisenhower je danes imenoval generala Johna E. Hulla za naslednika generala Marka Clarka kot vrhovnega poveljnika sil ZN in ameriških sil na Daljnem vzhodu.

General Hull je star 58 let in je bil v zadnjih dveh letih podnačelnik glavnega stana ameriške vojske. V Tokio bo prispel okrog 1. oktobra, vrhovno poveljstvo pa bo prevzel uradno šele 30. oktobra, ko ga bo odstopil general Clark.

Novi neredi v deželi Njasa

SALISBURY (Južna Rodezija), 11. — Zasilna vladna radijska postaja poroča, da je prišlo v južnih predelih dežele Njasa do novih neredov. Policija je dvakrat nastopila proti skupini več sto demonstrantov - domačinov v neki vasi na področju Cikave. Na istem področju so domačini tudi postavili cestne bloke; pri tem so v veliki meri sodelovale ženske.

Kaj pravi Vidali?

Ponedeljska «Unità» objavlja v okviru uvodni članek bivšega dobrega fašista in sedanjega dobrega kominformista Davida Lajola-Ulisseja, ki se spet ukvarja z razlaganjem Vidalijeve svetopisemske rečenice «e poi si vedrà». Ulisse zmerja De Gasperija, da je «ubogal ameriške provokatorje in onemogočal uveljavljanje mirovne pogodbe glede Trsta». Kajti:

«Če bi se to zgodilo, bi danes Tržačani lahko svobodno izbirali in bi že bili s svojo domovino».

(«Se questo fosse avvenuto, a quest'ora i Triestini avrebbero già potuto fare liberamente la loro scelta e sarebbero con la loro patria»).

Zadnja številka milanske revije «Epoca» pa objavlja daljši članek o govoru maršala Tita na Okroglici in njegovih odmevih v Trstu. V tem članku je tudi naslednji odstavek:

«V domu pristaniških delavcev, kjer ima svoje urade federacija komunistične partije STO, premišljuje Vittorio Vidali, voditelj tržaških kominformovskih komunistov, oni, ki ga tu še vedno kličejo «mehiški jaguar», o govoru na Okroglici; v nedeljo zvečer, v ognju prvih vtisov, dejal, da bo odslej politika italijanskih komunistov prav tako nepopustljiva kot Titova. Toda videti je treba, koliko slovenskih glasov vzdržuje tržaški komunizem; komunizem je bil na STO vedno v kočljivem položaju».

Ali v originalu: :«Nella Casa del Lavoratore Portuale, dove ha gli uffici la Federazione del Partito Comunista del TLT, Vittorio Vidali, il capo dei comunisti cominformisti triestini, colui che quì continuano a chiamare il «Giaguaro del Messico», medita sul discorso di Okroglica; domenica sera, nel caldo delle prime impressioni, ha detto che, d'ora in avanti, la politica dei comunisti italiani sarà intransigente come quella di Tito. Ma bisognerà vedere quanti voti di slavi sono nella base comunista triestina; il comunismo nel TLT è sempre stato in una situazione delicata».

Zanima nas, kaj pravi Vidali k tej zelo jasni napovedi — zakaj nobenega dvoma ne more biti, kakšna naj bo ta «intransigenza», če se pri tem bojijo za slovenske glasove.

Zanima nas tudi, kaj pravi Vidali k trditvi svojega fašističnega prijatelja Ulisseja, da bi Tržačani že izbrali svojo «patrio», se pravi, Italijo, ko bi bila uresničena mirovna pogodba?

Ali morda Vidali zato zbira podpise za «začasno civilno upravo na STO»? Ali zato Vidali tako molči na vsa vprašanja, kakšne garancije daje njegov predlog, da vse skupaj, s «civilno upravo», vred, ne bo šlo v Italijo?

In končno, ali je Vidali «v ognju prvih vtisov» res dal ono izjavo, ki trdi, da se bodo italijanski kominformisti «nepopustljivo» zavzemali za priključitev Trsta k Italiji?

O tem naj govori Vidali! Mi sicer od njega ne pričakujemo nobenega drugega odgovora kot demagogijo, v kateri je priznan mojster — toda jasen odgovor bi morali od njega zahtevati oni, ki mu še, čeprav morda le neradi, sledijo. To naj ga vprašajo in ga obenem spomnijo na lastno obljubo, da bo visel na prvem kandelabru, če bo zahteval priključitev Trsta k Italiji!

TRŽAŠKI DNEVNIK

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan je bil leta 1875 rojen v Hrvatskem Zagorju hrvatski in kajkavski pesnik Dragutin Domjanić.

Danes, sobota 12. septembra Ime Marijino, Večedrag. Sonce vzide ob 5.38 in zatone ob 18.23. Dolžina dneva 12.45. Luna vzide ob 9.53 in zatone ob 19.32. **Jutri, nedelja 13. septembra** Virgilij, Zremil

Mobilizacija pete kolone?

Iz raznih strani se je izvedelo, da se že nekaj dni v Trstu zbirajo skupine prostovoljcev, ki naj bi v «primeru udara italijanske vojske v Trst» pomagali rednim četam zasedati mesto in ki naj bi opravljali tudi druge funkcije namesto redne vojske.

Organizacijo teh skupin «prostovoljcev» ima baje v rokah novofašistična stranka MSI. Po istih vesteh razpolagajo te skupine z večjimi količinami orožja, ki je skrito na več krajih v mestu in katerega večji del naj bi prišel v Trst v zadnjem času.

Čeprav je resničnost te vesti, spričo tajnosti iredentističnih terorističnih organizacij, težko do kraja preveriti, pa bi vendar bilo naivno misliti, da ni italijansko uradno vojnohujskaštvo na jugoslovanskih mejah poživilo v tržaških iredentističnih in fašističnih glavah nekoliko danunciovskega duha, pa če že ne duha pa vsaj želja. To je med drugim jasno razvidno iz vsega javnega delovanja iredentističnih strank z županom Bartolijem na čelu, ki se je že nekajkrat v zadnjem času izražal v tem (danunciovskem) duhu. Razen tega je tudi znano, da v Trstu že obstajajo fašistične škvadre, ki jih vodstvo vsakokrat mobilizira, kadar jih potrebuje, kot se je izkazalo l. 1948, ob lanskih in letošnjih marčnih izgredih ter ob raznih bombnih akcijah na sedeže protiiredentističnih organizacij. Prav tako ni nobena skrivnost da obstajajo v Trstu skrite zaloge orožja. Spomnimo se samo na odkritje večje količine skrbno hranjenega strelnega orožja v poslopju industrialca Dorie, potem v «Domus Civica» pri Sv. Soboti, v stanovanju Venierja, poznanega pod nazivom «kapitan mitra» itd. itd.

Zaradi tega opozarjamo ZVU in njene varnostne organe na te vesti. Dolžnost ZVU je, da je, sicer vedno, posebno pa sedaj pozorna na vsakršno podtalno delovanje iredentističnih strank in organizacij in da tako delovanje prepreči in zajamči varnost prebivalstva.

Glede «udara italijanske vojske na Trst» pa naj se tržaška fašistična peta kolona kar lepo potolaži.

Časi «danuncijad» so minili, o čemer so bili razni Pelle, Tavianiji in Marrasi na dokaj razumljiv način poučeni zadnjo nedeljo.

PRED SEKTORSKIMI ZBOROVANJI ZA VOLITEV DELEGATOV

DELAVSKE ZADRUGE MORAJO PONOVNO V ROKE DELAVCEV

Pismo odbora članov Delavskih zadrug o sedanji vlogi zadrug in poziv k ponovnemu obujanju zadružnega duha

Odbor članov Delavskih zadrug, s sedežem v Ulici Alfieri 8, nam je poslal dopis, v katerem obvešča vse člane Delavskih zadrug, da se bodo v kratkem začela sektorska zborovanja za izvolitev delegatov za glavno skupščino. Odbor opozarja člane in vso javnost na kritičen položaj Delavskih zadrug, ki se morajo vrniti pod upravo članov in še nadalje izvajati funkcijo, ki so jo imele ob ustanovitvi in do prihoda fašizma.

Odbor poziva vse politične in druge organizacije, naj podprejo člane in delavce v borbi za to veliko zadružno ustanovo, kar mora priti do izraza na glavni skupščini.

Zgodovina mednarodnega delavskega gibanja dokazuje, da so bile delavske zadruge vedno močan faktor v borbi delavstva za njegove pravice. Hkrati pa so predstavljale izredno orožje v rokah delavcev v borbi proti izkoriščevalni trgovski mreži, kot tudi važno vlogo v uravnovešanju cen predmetom široke potrošnje. Takšne ustanove so bile nujno tesno povezane z borbo celotnega delavskega demokratičnega socialističnega gibanja.

To vlogo so imele tudi Delavske zadruge v Trstu. Toda tridesetletna fašistična uprava in sedanja komisarska uprava vojaških oblasti sta spremenili Delavske zadruge v navadno trgovsko kapitalistično ustanovo. Delavske zadruge v Trstu so danes torej postale veliko trgovsko podjetje, kakršnih v našem mestu ne primanjkuje. Tak položaj Delavskih zadrug je nujno privedel tudi do napačnega odnosa med Delavskimi zadrugami in člani ter delavci. Široki potrošniki in celo člani Delavskih zadrug smatrajo danes te zadruge za navadno zasebno trgovino.

Dejstvo je, da so danes Delavske zadruge v Trstu daleč od delavskega razreda, daleč od delavskih socialnih zahtev in potreb ter daleč od borbe tržaškega proletariata. Takšna nepravilna vloga Delavskih zadrug v odnosih do delavcev je nujno privedla tudi do gospodarske in upravne krize v tej ustanovi. Velik upravni aparat povzroča Delavskim zadrugam visoke režijske stroške in slabi gospodarsko moč ustanove. Njeno delovanje pa se s težavo razvija na poti borbe z drugimi trgovinami, za pridobitev določenega števila potrošnikov.

Kot vidimo, so Delavske zadruge v Trstu v veliki krizi in je zato nujno, da se ta položaj objektivno in vsestransko prouči na skupščini delegatov, ki bo morala dobiti ustanovni značaj.

Zato odbor članov Delavskih zadrug poziva vse člane, delavce, sindikalne organizacije, odbore članov Delavskih zadrug in ves tisk delavskega in sindikalnega gibanja, da zavzamejo svoje stališče in da s propagando pomagajo vzbuditi zadružni duh. Poleg tega je nujno, da se vzbudi med delavci zanimanje do močne zadružne oragnizacije med tržaškim delavskim gibanjem. Vse to pa zahteva, da se Delavske zadruge ponovno vrnejo v roke delavcev.

POLICIJA PREPOVEDALA počastitev bazoviških žrtev v Bazovici

Napovedane proslave v nedeljo 13. t. m. pri spomeniku bazoviških žrtev v Bazovici ne bo, ker policijsko poveljstvo na Općinah ni izstavilo potrebnega dovoljenja.

Izvedeli smo, da je poveljujoči policijski častnik na Općinah opravičil svojo prepoved rekoč: «da sedaj ni primeren čas za take reči».

Tako torej. Za komemoracijo žrtev fašističnega terorja v Bazovici «čas ni primeren», medtem ko je istočasno čas primeren za kongres fašistične MSI, ki bo jutri 13. t. m. Medtem, ko se prepoveduje skupini pevcev iz Bazovice v družbi domačinov skromno počastitev bazoviških junakov, se zdi, da se istočasno dovoljuje, prihod v Trst novofašističnemu prvaku MSI iz Rima, Romualdiju, ki prav gotovo ne bo zamudil priložnosti za hujskanje mlečnozobe tržaške fašistične drhali k izgredom, atentatom itd.

Kako naj si razlagamo to dvojno tolmačenje o «primernosti časa» drugače kot še en izraz diskriminacije v škodo tržaškega demokratičnega in še posebej slovenskega prebivalstva?

Ali pa se mogoče komu, ki odgovarja za red zdi, da je 30 bazovskih pevcev nevarnejših za red in mir kot pa sto pocestnih fašističnih razgrajačev z bombami v žepih alla Pozzo in De Felice?

Začetek pouka na osnovnih šolah

Vpisovanje in popravni izpiti za vse razrede slovenskih osnovnih šol bodo od 16. do 30. septembra t. l. in sicer v kraju dotične šole.

Pri vpisovanju v 1. razred izročijo starši učitelju naslednje listine:

a) rojstni list,

b) potrdilo o cepljenju proti kozam, ki ga izda občinski zdravniški urad.

Otroci so šoloobvezni od izpolnjenega 6. leta starosti do 14. leta.

Dne 1. oktobra t. l. bo svečana otvoritev šolskega leta z mašo, dne 2. oktobra pa se začne redni pouk.

Vsa potrebna pojasnila dobijo starši na oglasni deski na šoli ali pri učitelju dotičnega šolskega okrožja.

DELO TEHNIČNE KOMISIJE za raziskovanje brezposelnosti in pomoči

Tehnična komisija za raziskovanje brezposelnosti in za pomoč je včeraj začela na conskem predsedstvu zaslišvati brezposelne. Pri zaslišanju so bili navzoči ing. De Petris, načelnik oddelka za delo, prof. Schiffrer, načelnik oddelka za socialno skrbstvo in prof. Cadalbert, tajnik tehnične komisije.

IZ JUGOSLOVANSKE CONE STO

ČOLN S TREMI DIJAKI izgubljen med neurjem

Doslej zaman vsa iskanja vzdolž obale cone B, v Tržaškem zalivu do Gradeža

Od sinoči pogrešajo tri dijake pomorske srednje šole iz Pirana, ki so se okrog 20. ure vračali s čolnom iz Fiesse proti Piranu. V čolnu so bili dijaki 4. letnika Drago Žerjal iz Kopra, Andrej Novak iz Ljubljane in Danijel Groznik iz Kranja. Ko je bil čoln oddaljen za eno morsko miljo od Pirana, je dijake zajela nevihta, ki je zanesla čoln daleč proč od obale proti Gradežu. Organi pristaniškega poveljstva iz Pirana so že ob 20.30 začeli iskati pogrešane z ribiško motorno ladjo «Michela» po vsej obali od Savudrije do Tržaškega zaliva 6 milj v smeri proti Gradežu, vendar do sedaj niso našli pogrešanih dijakov. Pristaniško poveljstvo v Piranu je obvestilo o dogodku vse obalne organe od Trsta do Gradeža. Iskanje pogrešanih dijakov se nadaljuje.

Nove investicije za zdravstvo v l. 1954

Svet za zdravstvo okrajnega ljudskega odbora v Kopru je razpravljal danes o načrtu investicij za prihodnje leto. Sprejeli so predlog, o katerem znašajo investicije za leto 1954 105 milijonov dinarjev. Glavna investicijska sredstva sveta za zdravstvo bodo prihodnje leto uporabljena za dograditev infekcijske bolnice v Piranu, dalje za adaptacijo še preostalega dela ankaranskega zdravilišča ob morju za oddelke sanatorija, ki bodo imeli 100 postelj. Tu bo pozneje odprt poseben oddelek za tuberkulozne otroke. Načrt investicij za prihodnje leto predvideva tudi gradnjo protituberkuloznega dispanzerja v Kopru ter izpopolnitev opreme v vseh bolnicah.

Od domačega praga do bolniške postelje

Včeraj zgodaj popolde so z rešilnim avtom pripeljali v bolnico kjer so ga zaradi rane na zatilniku sprejeli na II. kirurškem oddelku, triinštiridesetletnega Franca Košuto iz Sv. Križa 166.

Košuta, ki se ničesar ne spominja, ni mogel obrazložiti kako se je ranil. To zagonetko so razčistili policijski agenti, uslužbeni v Sv. Križu, ki so izjavili, da so moža našli pred hišo št. 43, kjer je verjetno zaradi spolzkih tal padel in se potolkel. Košuta bo po mnenju zdravnikov okreval, če seveda ne bo komplikacij, kar skoraj izključujejo, najkasneje v 8 dneh.

Šolske vesti

Ravnateljstvo Državne slovenske nižje industrijske strokovne šole v Trstu (Rojan, Ul. Montorsino 8) obvešča vse prizadete učence in njih starše, na sledeče:

Vpisovanje za vse razrede za šolsko leto 1953-1954 traja do dne 25. septembra 1953.

Popravni izpiti čez I. in II. razred bodo v ponedeljek, dne 14. septembra 1953 ob 8. uri.

Vpisni pogoji in razporedi so razvidni iz objav na razglasni deski v III. nadstropju šolskega poslopija v Ul. Montorsino št. 8. Morebitna nadaljnja pojasnila daje tajništvo vsak dan od 10. do 12. ure.

* * *

Ravnateljstvo Državne slovenske višje realne gimnazije v Trstu sporoča:

Na Državni slovenski višji realni gimnaziji v Trstu, ki ima poleg razredov z realnim učnim načrtom tudi popolne razrede s klasičnim učnim načrtom, se vrši vpisovanje za šolsko leto 1953-54 vsak dan od 10. do 12. ure v tajništvu zavoda v Ulici Lazzaretto vecchio št. 9, II. nadstropje.

Vsa nadaljnja navodila in pojasnila daje tajništvo vsak dan od 10. do 12. ure.

* * *

Na trgovski akademiji

traja vpisovanje od 1. do 25. septembra, vsak delavnik od 10. do 12. ure.

Podrobnosti na oglasni deski v Ul. Lazzaretto Vecchio 9/II.

* * *

Ravnateljstvo Državne nižje trgovske strokovne šole v Trstu sporoča, da bo vpisovanje za šolsko leto 1953-54 trajalo do 25 septembra 1953.

Prošnje za vpis sprejema tajništvo zavoda vsak dan od 10. do 12. ure.

* * *

Ravnateljstvo Državnega strokovnega industrijskega tečaja na Općinah s priključenim III. razredom sporoča:

Vpisovanje bo trajalo do 25. septembra.

Učenci, ki se prvič vpišejo v I. razred morajo predložiti naslednje dokumente: krstni list, potrdilo za precepljenje, potrdilo o zdravih očeh, spričevalo dovršenega V. razreda osnovne šole.

* * *

Ravnateljstvo strokovnega industrijskega tečaja v Dolini

javlja, da je v tajništvu šole, dnevno od 9. do 12. ure, vpisovanje učencev za vse razrede.

Vpisovanje bo trajalo do 25. septembra.

Učenci, ki se prvič vpišejo v I. razred, morajo predložiti naslednje dokumente: krstni list, potrdilo o cepljenju, potrdilo očesnega zdravnika, spričevalo dovršenega V. razreda osnovne šole.

* * *

Ravnateljstvo Slovenskega kmetijsko - strokovnega tečaja na Plavjah

obvešča starše in dijake, da je vpisovanje v I. ter II. razred od 1. do 25. septembra.

* * *

RAVNATELJSTVO DRŽAVNEGA DVOLETNEGA TRGOVSKEGA STROKOVNEGA TECAJA NA KATINARI

obvešča učence, ki se nameravajo vpisati v I. ali II. razred tečaja, da se vpisuje vsak dan v dopoldanskih urah do 25. septembra vključno.

Podrobnosti za vpis so razvidne z oglasne deske šole!

Vpisovanje v šolo Glasbene Matice

Vpisovanje v šolo Glasbene Matice je še danes od 9. do 12. ure dopoldne v šolskih prostorih v Ul. R. Manna 29. Poučuje se solopetje, klavir, vsi teoretični predmeti.

Razdelitev pouka bo 14. septembra ob 16. uri.

Pričetek pouka bo 15. septembra.

Ljudska prosveta

Danes 12. t. m. priredi SKUD Tabor iz Lokve ob 20.30 v Bazovici kulturni večer s petjem in igro pod okriljem prosvetnega društva «Lipa».

Vljudno vabljeni!

Izleti

IZLET ZP

Odbor Zveze partizanov s sedežem v Ul. R. Manna je sklenil, da bo na splošno željo onih, ki se niso mogli udeležiti izleta na Okroglico, organiziral v nedeljo 27. t. m. izlet v Postojno in v Ajdovščino. Tega izleta se bodo seveda lahko udeležili tudi vsi drugi, ki se bodo zanj prijavili.

PROSVETNO DRUSTVO «SLAVKO SKAMPERLE»

priredi 27. t. m. enodnevni izlet v Opatijo in na Učko. Prijave se sprejemajo na društvenem sedežu na stadionu vsak dan od 20. do 21. ure do vključno 16. t. m..

Ker je ta izlet zadnji v letošnji sezoni in ker je število mest omejeno, pohitite s prijavami.

PROSVETNO DRUSTVO BARKOVLJE

obvešča vse prijavljene za izlet na Bled, da bo ta v nedeljo 27. septembra. Vsi tisti, ki bi se še radi prijavili, naj to store do 15. septembra. Vse informacije dobite pri Tediju.

MOTOKLUB «SKEDENJ»

Motoklub «Skedenj» organizira izlet v Postojno - Ljubljano - Vipavo in Most na Soči. Izlet bo 27. sept. Odhod ob 6. uri zjutraj. Zbirališče na bloku pri Fernetičih. Vpisovanja 14., 15., 16. in 17. t. m. od 19. do 20.30 ure na sedežu v Ul. Servola 122.

IZLETI PDT

27. septembra izlet na Razdrto, Nanos, Predjamski grad in jamo. Vpisovanje do 18. septembra.

4. oktobra izlet v Platak, Bakar in na Reko. Vpisovanje do 25. septembra.

PDT javlja, da bo odhod na Mangart danes 12. t. m. ob 15. uri iz začetka Ul. Fabio Severo. Izletnike naprošamo, da poravnajo znesek za izlet pred odhodom.

Razna obvestila

ZAPRTA CESTA

Opozarjamo, da bo cesta Lakotišče (Domjo)-Boljunec zaprta za promet vse do 24. ure 18. t. m..

Za oglase, osmrtnice itd. se obračajte vedno na Upravo PRIMORSKEGA DNEVNIKA Ul. sv. Frančiška 20/III. Tel. 7338.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 11. septembra se je rodilo v Trstu 5 otrok, umrlo je 6 oseb, porok je bilo 16.

POROCILI SO SE: trgovec Karlo Sancin in prodajalka Marija Godina, uradnik Luciano Pisetta in uradnica Giorgia Lina Sussanj-Chinchella, stavbenik Dario Padoan in gospodinja Ester Baitz, podoficir Giorgio Beltramini in gospodinja Ondina Vidali, prodajalec Giacomo Beck in gospodinja Sofia Sartori, elektrotehnik Luciano Zattara in gospodinja Liliana Villa, strugar Rambaldo Lombardo in prodajalka Vincenza Todisco, delavec Lodovico Kraus in delavka Editta Petelin, tapetnik Aurelio Carlevaris in gospodinja Lida Rattini, podoficir Renato Fabiani Giugovac in gospodinja Luciana Gulli, uradnik Traiano Sabadin in delavka Erminia Errath, brivec Bruno Pinato in šivilja Renata Palmisano, uradnik Dante Rizzo in uradnica Rosa Cordignano, uradnik Giuseppe Gerussi in uradnica, Redenta Jugovaz, elektrovarilec Agostino Scarlino in šivilja Enrichetta Baldinelli, šofer Renato Scrazzolo in šivilja Pasqua Pitacco.

UMRLI SO: 79-letna Maria Abram por. Pison, 70-letni Antonio del Conte, 57-letni Giovanni Ciacchi, 78-letna Amalija Gerlanc vd. Puntar, 84-letni Anton Mislej, 59-letna Francesca Jasbitz por. Lorenzi.

NOCNA SLUZBA LEKARN

Biasoletto, Ul. Roma 16; Manzoni, Ul. Settefontane 2; Marchio, Ul. Ginnastica 44; Rovis, Trg Goldoni 8; Rossetti, Ul. Schiappareli 59; Harabaglia, Barkovlje in Nicoli, Skedenj.

KINO

Rossetti. 16.30: «Volkodlak», Gene Kelly, Pier Angeli.
Excelsior. 15.30: «Surovež in lepotica», Lana Turner, Kirk Douglas, Walter Pidgeon.
Nazionale. 16.00: «Mojih šest kaznjencev», Willard Mitchell, Gilbert Roland, John Beal.
Filodrammatico. 16.00: «Železni ljubavnik», Alan Ladd, Virginia Mayo. Barvni film. Mladini izpod 16 let prepovedano.
Arcobaleno. 15.30: «Atanazij, ničemuren konj», R. Rascell, T. De Mola, K. Urbani.
Astra Roiano. 16.00: «Gunga Din», Cary Grant, Douglas Fairbanks, Victor Mc Laglen.
Grattacielo. 16.30: «Lepa, a nevarna», Robert Mitchum, Jean Simmons.
Alabarda. 16.30: «Kaplar Sam», Dean Martin, Jerry Lewis.
Ariston. 15.30: «Eva proti Evi», Bette Davis, Anne Baxter, George Sanders.
Armonia. 15.00: «Napad apaševv», R. Young, J. Carter. Barvni film.
Aurora. 16.00: «Rdeča bakla», George Montgomery, Audrey Lang.
Garibaldi. 15.30: «Zeleni pekel», Douglas Fairbanks, Joan Bennette, S. Howard, G. Sanders.
Ideale. 16.30: «M-7 ne odgovarja», P. Calvert.
Impero. 16.00: «Pomladna parada», Robert Cummings, Misha Auer. Dunajski valčki in pesmi.
Italia. 16.00: «Marija Valewska», Greta Garbo, Charles Boyer.
Viale. 16.00: «Gianni in Pinotto na severnem tečaju».
Kino ob morju. 16.00: «Androkles in lev», Jean Simmons, Victor Mature.
Massimo. 16.00: «Nezveste», Gina Lollobrigida, May Britt, Pierre Cressoy. Mladoletnim prepovedano.
Moderno. 16.00: «Prisega Sioux», Clarton Herston, Susan Mann, Peter Hausen, Joan Taylor. Barvni film.
Savona. 15.30: «Oči, ki se niso smejale», Jennifer Jones, Lawrence Olivier.
Vittorio Veneto. 15.30: «Scaramouche», Stewart Granger, Eleanor Parker, Janet Leigh. Barvni film.
Azzurro. 16.00: «Bagdadski sokol», Lucille Ball, John Agar.
Belvedere. 16.00: «Divja zemlja», R. Taylor, B. Donlevy. Barvni film.
Marconi. 16.00: «Viharji», Jean Gabin, Silvana Pampanini, Carla Del Poggio. Mladoletnim prepovedano.
Novo cine. 15.30: «Rdeči čeveljčki», Moira Shearer. Barvni film.
Odeon. 16.00: «Piratska kraljica», Jean Peters, Louis Jourdan, Debra Paget. Barvni film.
Radio. 16.00: «Haitski upor», Dale Robertson, Anne Francis. Barvni film.

KINO NA PROSTEM

Arena dei fiori. 19.30, 21.30: «V gorah bom tvoja», Betty Grable, John Payne, Carmen Miranda, Cesar Romero. Barvni film.
Grad sv. Justa. 20.30: «Spone preteklosti», Janette Mac Donald.
Ponziana. 19.30, 22.00: «Tizio, Caio in Sempronio», A. Sorrentino, Tamara Less.
Paradiso. 19.30, 21.30: «Pesem reke», Don Ameche. Glasbeni film.
Secolo. 20.15, 22.00: «Sinovi mušketirjev», Cornel Wilde, Maureen O'Hara. Barvni film.

RADIO

SOBOTA, 12. septembra 1953

JUGOSLOVANSKA CONA TRSTA

254,6 m ali 1178 kc

7.00 Poročila. 7.10 Jutranja glasba. 13.30 Poročila. 14.30 Žena in dom. 18.15 Prerez skozi opero R. Leoncavalla «Glumači». 19.00 Večerne vesti. 21.00 Pojeta Komorni zbor in barkovljanski zbor iz Trsta. 21.30 Vesela sobota v zabavi in plesu. 23.10 Glasba za lahko noč. 23.30 Zadnja poročila.

TRST II.

306.1 m ali 980 kc-sek

13.00 Sramel kvintet in pevski duet. 13.30 Kulturni obzornik. 13.40 Jerome Kern: Scenarij za orkester na temo «Showboat». 17.30 Plesna glasba. 18.15 Jacobi: Koncert za violino in orkester.

Danes ob 21. uri pojeta Komorni zbor iz Trsta pod vodstvom pevovodje Ubalda Vrabca in mešani zbor iz Barkovelj pod vodstvom pevovodje Milana Pertota.

18.40 Koncert moškega zbora «Choraliers». 19.15 Priljubljene melodije. 20.00 Večerni koncert. 20.40 Lahke melodije. 21.00 Malo za šalo — malo zares. 21.30 Operetne melodije. 22.00 Delius: «Weadrift», cantata za bariton, zbor in orkester. 22.26 Baletna glasba. 22.45 Ples za konec tedna. 23.32 Polnočna glasba.

TRST I.

12.00 Poje Rino Salviati. 12.15 Orkester Arturja Strappinija. 13.25 Operna glasba. 14.00 Ritmi Latinske Amerike. 14.25 Slavni orkestri. 20.25 Pesmi iz vseh dežel. 21.00 Koncert pianista G. Vidussa.

ADRIA EXPRES

ADEX IZLETI

Izlet v BUZET in DRAGUĆ, ki bi moral biti 12.-13. septembra, je preložen na 19.-20. septembra.

Dvodnevni izlet 26. in 27. septembra v AJDOVŠČINO VIPAVO OPATIJO - REKO LJUBLJANO POREČ

27. in 28. septembra v ILIRSKO BISTRICO KNEŽAK PIVKO

Vpisovanje do 17. t. m. pri «Adria - Express», Ul. F. Severo 5-b - tel. 29243.

IZLET NA zagrebški velesejem OD 26. DO 28. SEPTEMBRA 1953 (Vpisovanje do 17. septembra). «ADRIA - EXPRESS», Ul. F. Severo 5-b — Tel. 29243.

NENADEN PREHOD POLETJA V PRAVCATO JESENSKO DOBO Z DEŽJEM IN BURJO

Ogromna škoda zaradi naliva v pretekli noči nad mestom in podeželjem

Cirkus Togni trpi 25 milijonov lir škode - Plazovi na obalni cesti med Trstom in Sesljanom ter na železniški progi - Poplavljena stanovanja v mestu - Škoda na zemljiščih pri Sv. Križu - Od vseh je utrpela največ škode zgoniška občina, od vasi pa največ Samotorca, kjer je voda razrušila ceste in zidove ter poplavila travnike in vinograde

Z burjo in nalivom, kakršnega zlepa ne pomnimo, se je poslovilo letošnje poletje. Ena sama noč, pravzaprav le nekaj ur je zadostovalo, da je temperatura močno padla, medtem ko je iz oblakov padalo, kot da bi bil sodni dan. Včeraj smo se prebudili v pravem jesenskem jutru, z dežjem in burjo, ki sta ponoči napravila ogromno milijansko škodo.

V mestu je utrpel največ škode cirkus «Togni», ki gostuje že nekaj dni na travniku pri Ul. sv. Marka. Cirkus je že večkrat gostoval v našem mestu ter je prestal tudi marsikakšno preizkušnjo, ko se je burja upirala v platneno streho nad glavno areno ter jo skušala porušiti. Toda včeraj zjutraj okoli 2,30 je burja, ki je pihala s hitrostjo do 70 km na uro, razmajala sicer dobro pritrjene vrvi, tako da se je nenadoma začelo vse rušiti: v nekaj minutah je bila glavna streha na tleh, pod njo pa so ležali zlomljeni in razmetani kosi cirkuške opreme. Še preden je prišlo do katastrofe, je lastnik cirkusa telefonično vprašal meteorološko postajo ali je nevarnost, da se bo burja povečala, vendar so mu odgovorili, da kaže na bolje. Kljub temu pa so podvzeli vse varnostne ukrepe, prepričani, da se ne bo nič zgodilo. Morda bi vrvi vzdržale močne sunke burje, če ne bi bilo dežja. Toda dež je prepojil in napel vrvi in platno, čemur je v največji meri pripisati, da je prišlo do katastrofe, ki je povzročila okoli 25 milijonov lir škode.

Razvaline cirkusa «Togni» po viharju

Potem ko je bilo skoraj vse cirkuško ogrodje še na tleh, je nastalo vprašanje, kam spraviti živali, ki so ostale brez strehe. Ker je cirkus stvar javnega značaja, je priskočila na pomoč civilna policija, ki je dala cirkusu na razpolago hleve, v katere so odpeljali 20 konj, 5 velblodov in 2 zebri. Sloni so ostali na svojem mestu, in sicer prikovani z verigami na posebnem prostoru. Toda med divjanjem viharja je eden izmed slonov iztrgal kol z verigo ter pričel stopati med podrtijami, dokler ga niso spravili nazaj na mesto ter kol zopet zabili v zemljo. Tudi ostale divje živali so bile ponoči zelo razburjene in ker je bila nevarnost, da lahko kakšna pobegne, je dobila policija, ki straži v bližini, nalog, da v takem primeru uporabi strelno orožje.

Kljub temu, da je cirkus utrpel ogromno škodo, ki je na vso srečo krita z zavarovalnino, so že včeraj najeli 40 delavcev, ki so pričeli z deli pri popravilu in postavljanju novega ogrodja. Nekateri upajo, da bo cirkus lahko pričel z delom že čez nekaj dni, in sicer takoj potem, ko bodo dobili novo platneno streho, ki so jo včeraj telefonično naročili iz Italije. Omenimo naj še, da je prišlo med ponočnim podiranjem cirkuške arene do lažjih nesreč, zaradi česar so morali štirim uslužbencem nuditi zdravniško pomoč.

V mestu je voda, ki je po nekaterih ulicah drla v pravcatih potokih, preplavila več stanovanj, tako da so imeli gasilci, pa tudi policija, vso noč polne roke dela.

Ogromne količine vode so povzročile tudi več zemeljskih plazov, ki so onemogočili promet na obalni cesti med Trstom in Sesljanom, medtem ko se je zaradi zemeljskega plazu iztiril v bližini Devina lokomotor osebnega vlaka, ki je tedaj vozil iz Benetk proti Trstu. Na železniško progo se je namreč usul plaz zemlje in kamenja, v katerega je zavozil lokomotor ter se nato z dvema kolesoma iztiril. Potniki so morali izstopiti ter čakati na devinski postaji, da so progo očistili. Med tem časom se je moral ustaviti tudi drugi vlak, ki je prihajal iz Trsta ter je v bližini Sv. Križa naletel na drugi plaz, ki je prav tako zasul progo. Šele ob 2,15 je bil en tir zopet očiščen, tako da so promet lahko vsaj delno vzpostavili. Šele včeraj dopoldne, in sicer ob 11. uri je bil očiščen tudi drugi tir ter je zato promet zopet normalen.

Ogromno škodo je deževje napravilo po našem podeželju. Predvsem so trpeli vsi kraji, ki ležijo na raznih pobočjih, saj je voda rušila zidove, spremenila poljske poti v blatne in neprehodne jarke, razrila ceste, preplavila travnike, polja, vinograde itd.

Tako stanje je n. pr. na pobočjih okoli Sv. Križa, kjer so trpele predvsem poljske poti, ki jih uporabljajo vinogradniki za dostope v svoje vinograde. Največ škode pa je po površnem pregledu utrpela zgoniška občina, kjer je posebno prizadeta Samatorica. Včeraj so si zaradi naliva nastalo škodo ogledali vsi občinski odborniki, ki so obiskali prizadete vasi. V Zgoniku so razrite ceste, poljskih poti domala ni več, po travnikih je voda nanesla kamenje in pesek. V nižinah ležeči vinogradi so poplavljeni, saj je voda na kakšnem mestu dosegla do dva metra višine. V Saležu so hudourniki, ki so nastali ob nalivu, nanesli na razrite ceste in poti kupe gramoza in blata. V Samatorici pa je položaj najslabši. Voda je dobesedno zbrisala nekdanje poti z zemeljske površine, tako kot da jih sploh ne bi nikoli bilo. Cesta, ki vodi skozi Samatorico, je vsa razrita ter sploh neprehodna in je zaradi tega ves promet skozi vas ustavljen. Voda je namreč na cesto nanesla kamenja in blata, ki na kakšnem mestu dosega 1,5 metra višine. Vse doline pod vasjo, kjer so travniki, vinogradi itd., so pod vodo, ki le počasi upada.

Tako je zopet zgoniška občina tista, ki je ob tem neurju najbolj prizadeta. Spomnimo se samo toče, gosenic itd., pa bomo videli, da je bila vedno zgoniška občina tista, ki je ob elementarnih nezgodah utrpela največ škode. V položaju, ki je nastal po zadnjem neurju, bo treba podeželju, predvsem pa zgoniški občini, nujno priskočiti na pomoč. V prvi vrsti je vprašanje pomoči odvisno od USVS, ki vzdržuje občinske ceste, saj bo morala prav ta ustanova nujno pregledati nastalo škodo ter podvzeti vse ukrepe, da se škoda popravi ter ceste zopet usposobijo za promet. Kar se pa vaških in poljskih poti tiče ter popravila porušenih zidov ob cestah, bi moral oddelek za javna dela pri ZVU pod vodstvom dr. Caffarellija, takoj proučiti nastali položaj ter sedanje stanje upoštevati pri določevanju kreditov za potrebe SELAD. Poljske in vaške poti, ki jih vzdržuje občina, bo treba namreč nujno popraviti oz. napraviti nove, kar pa lahko naredijo le s pomočjo pri SELAD zaposlenih delavcev.

Zaradi tega pričakujemo, da bosta bodisi USVS bodisi urad za javna dela pri ZVU takoj ukrenila vse potrebno, da se z deli in popravili čimprej prične.

POJASNILO ŽUPANSTVA GLEDE NEBOTIČNIKOV V UL. CONTI

Stanovanja v obeh nebotičnikih bo dodeljevala komisija za ljudska stanovanja

Pojasnilo potrjuje, da gre za diskriminacijo nasproti revnejšim slojem, ki ne bodo deležni novih udobnih stanovanj

Tržaško županstvo nam je poslalo naslednje poročilo:

Župana so vprašali kako bodo dodelili 105 novih stanovanj v Ulici Conti, ki jih je sezidal zavod za ljudske hiše z državnim denarjem.

Ker so bile glede dodeljevanja omenjenih stanovanj razširjene neosnovane govorice, je župan Bartoli prejel od ravnatelja zavoda za ljudske hiše inž. Ghersiacha naslednje jasno pojasnilo v katerem je med drugim rečeno:

«Predvsem moram pojasniti, da je za dodeljevanje stanovanj v Ulici Conti pristojna samo komisija, ki je bila ustanovljena na podlagi ukaza ZVU, štev. 147, z dne 28.7.1952 in v kateri je zastopan kot član tudi Zavod za ljudske hiše.

Glede na to, da bosta dva nebotičnika zahtevala višje gradbene stroške, kot stanovanjske hiše zidane v predmestjih, bo stanarina, ki je preračunana na podlagi gradbenih stroškov hiš, višja. V ceno stanarine v dveh nebotičnikih bodo vključeni tudi stroški za centralno kurjavo. Zato sta komisija za dodeljevanje stanovanj in zavod za ljudske hiše odločila, da bodo stanovanja razdeljena na podlagi rotacije, da ne bodo ta stanovanja dodeljena ljudem, ki ne bi mogli plačevati višje stanarine. Ta stanovanja bodo dodeljena družinam, ki imajo že stanovanje v ljudskih hišah, ki pa imajo dovolj visoke dohodke, da lahko plačujejo višjo stanarino.

S tem se skuša odstraniti nepravilno razsipanje in omogočiti prosilcem omejenih gospodarskih možnosti, da dobijo cenejše stanovanje.

Komisija za dodeljevanje stanovanj in zavod za ljudske hiše nista še določili najemnine za dodeljevanje v Ul. Conti. Pravilna pa je zaskrbljenost, da se koristniki stanovanj ne obremenijo preveč. Takšen postopek ni v veljavi samo za stanovanja v Ulici Conti, ampak pri vsakem dodeljevanju stanovanj, ki so v pristojnosti komisije.

Nekdo bo morda dejal, da bi lahko preprečili zidanje dragih stanovanj. Na to lahko odgovorimo, da je zavod tako usmeril svojo dejavnost iz sledečih dveh osnovnih vzrokov: 1. Da se porušijo lesene barake v katerih je živelo 21 družin; 2. da se čimbolj izkoristi zemljiški prostor v središču mesta in da se sezida čimvečje število stanovanj v smislu gradbenih pravil. Vse to nam je narekovalo, da smo sezidali visoka poslopja, ki zahtevajo tudi ustrezne naprave in posebne izboljšave, kar je povzročilo višje gradbene stroške».

Družine, ki čakajo na stanovanje nimajo torej nobenega povoda, da se vznemirjajo: tudi stanovanja v Ulici Conti bodo dodeljena po komisiji za dodeljevanje ljudskih stanovanj s posrednimi in neposrednimi ugodnostmi 105 potrebnih družin.

Objavljamo gornje poročilo, ker smo bili prav mi prvi, ki smo ugotovili, da bi zavod za ljudske hiše z denarjem, ki ga je uporabil za gradnjo dveh nebotičnikov, lahko sezidal v predmestju več stanovanj z nizko stanarino. Ne moremo sprejeti izgovora, da je bilo zidanje dveh nebotičnikov nujno, da se odstranijo lesene barake, kjer je živelo 21 družin, ker bi te družine lahko dobile stanovanje v novih hišah v predmestju.

Izjava inž. Ghersiacha pa samo potrjuje, da je zavod za ljudske hiše, ki zida stanovanja z javnim denarjem, sezidal dva nebotičnika, ki sta sorazmerno zahtevala višje gradbene stroške kot navadne ljudske stanovanjske hiše. Poleg tega pa bo z dvema nebotičnikoma uvedena socialna diskriminacija revnejših slojev, ker bodo udobna stanovanja v Ulici Conti dobili premožnejši ljudje, ki bodo svoja tesna in stara stanovanja prepustili tistim, ki že toliko let čakajo na stanovanje.

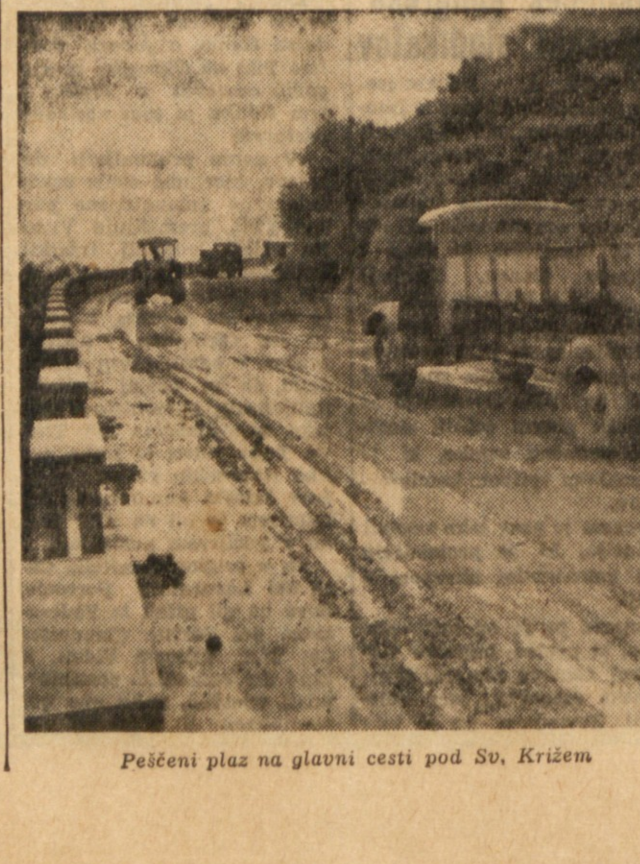

Peščeni plaz na glavni cesti pod Sv. Križem

IZPRED ZAVEZNIŠKEGA VOJAŠKEGA SODIŠČA

S peto ga je po nosu ker je 25 let starejši

Zakonski spor med beguncema brez sodnega epiloga

Zanimiva razprava se je vrtela okoli 24-letne Tereze Topolak in njenega moža 49-letnega Afanasija Roka-Tikvice, ki je bil v tej zadevi le žrtev.

Oba prebivata kot begunca v begunskem taborišču, kjer se jima je rodil tudi otrok. Vse kaže, da ženska, majhna in telesno pohabljena, ki hoče dati svojemu obrazu lepoto z obilico kozmetičnih pripomočkov, ne ljubi svojega 25 let starejšega moža in očeta njenega otroka. Prav zaradi tega ga je vedno puščala na cedilu in sama odhajala iz taborišča. Kam je zahajala pa mož ni mogel ugotoviti vse do 14. avgusta zvečer, ko je spoznal bridko resnico, da ga žena vara. Tistega večera okoli 23. ure je namreč zasačil v Ul. del Macello svojo ženo, v trenutku ko se je poljubovala z nekim neznancem. Tikvica kot Ukrajinec ni izgubil potrpljenja ter se je mirno približal nezvesti soprogi. Ko je neznanec zvedel, da je mož, ki stoji pred njima, soprog njegove spremljevalke, je takoj odšel in tako sta zakonca ostala sama na cesti ter se gledala nepremično v oči. Končno je Tikvica le spregovoril in nezvesto ženo pobaral o njenem nedostojnem vedenju. Beseda je dala besedo in ženska, ki se je naveličala pridige, je pobrala kamen ter ga hotela zalučati proti možu. Ta je bil hitrejši in ji je kamen še pravočasno vzel iz rok. S tem pa ni razorožil pobesnele žene, ki se je ponovno sklonila, si sezula čevelj in s peto udarila moža po nosu.

Medtem ko so ranjenega Roka-Tikvico odpeljali v bolnico, so žensko spremili na policijo, kjer so sestavili ovadbo in jo prijavili sodišču. Posledica je bila, da se je morala ženska zagovarjati na zavezniškem vojaškem sodišču pod predsedstvom mr. Ellisona. Ko je predsednik slišal vse zvonove je kratkomalo prekinil razpravo in pojasnil, da so to družinske zadeve in predlagal zakoncema, naj se skušata medsebojno pobotati med štirimi stenami in ne v javnosti.

TELEFONSKE ŠTEVILKE ZA PRIMER NUJNOSTI	
Rdeči križ:	66 - 60
Gasilci:	2 - 22
Policija	2 - 23

ŠTUDIJA O NAŠIH KRAJEVNIH IMENIH

ŠKEDENJ ALI ŠČEDNA?

Petar Skok, Toponomastički problemi - Istoriski časopis Srpske akademije znanosti in umetnosti, Beograd - 1953 Posebni odtis

Dr. Petar Skok je vseučiliški profesor romanistike na zagrebškem vseučilišču, neutrudni raziskovalec romanskih, latinskih in poznejših, beneško-italijanskih, vplivov na jugoslovansko obalno ozemlje. Strokovnjak za primerjalno indoevropsko jezikoslovje in še posebej za slovansko filologijo, se bavi že dolga desetletja z raziskovanjem romanskih in tudi predromanskih (keltsko-ilirskih...) jezikovnih vplivov na srbohrvatski in tudi na slovenski jezik in njegov razvoj. Pri tem mu niso odločilne le filološke metode, s širokimi modernimi vidiki upošteva vse življenjske, socialne nagibe: gospodarske, politično-upravne, geografske, umetnostno-kulturne, pri tvorbi in razvoju jezika. Zato je razumljivo, da ga pri tem ne vodi le čisto suhoparno jezikoslovno zanimanje, marveč tudi problemi, ki segajo globoko v splošno družbeno dogajanje ter s tem po svoji strani vplivajo na razvoj jezika in kulturnega stvarjanja. Jezikoslovno raziskovanje krajevnih, rodbinskih imen je že dolgo časa posebno področje, ki se mu je posvetil z vso vnemo znanstvenika in tudi Jugoslovana. Mnogo samostojnih del, ali v družbi z drugimi jugoslovanskimi strokovnjaki — med Slovenci posebno z dr. Fr. Ramovšem — je posledica tega prizadevanja, ki ima mnogo posla, da izčisti ogromnih posledic psevdoznanstvenih apetitov, ki pod znanstvenim videzom skrivajo šovinistično, posebno italijansko, potvarjanje v znane prilaščevalne namene.

V naslovu omenjenih «Toponomastičnih problemov» je začel objavljati študije o krajevnih imenih naše zemlje. Poleg razprav o znanem srbskem samostanu Dečani ter izvajanj o izvoru imen Segestica in Siscia pri starem kronistu Strabonu, ugotavlja v poglavju o «Reški toponomastiki» v svojih zaključkih, da je Reka kljub dolgoletnim poskusom raznarodovanja in kljub delnemu poitalijančenju najbolj hrvatsko mesto, kot to dokazujejo krajevna imena. Tu navaja le sodobna krajevna imena kot so ohranjena v ljudski tradiciji, zgodovinski razvoj bo obravnaval kasneje, in imena iz starih predslovanskih jezikov ali novejše italijanske izposojenke, ki jih je najti po vsej jugoslovanski obali. Avtor tu obravnava pravzaprav le imena večjih krajev, sel in vasi, in še to po poročanju enega samega zapisovalca, domačina iz Kastva. Škoda, da ni izkoristil tudi vsega ogromnega bogastva tzv. ledinskih imen (imen malih naselij, delov vasi, njiv, polj, dolin, pašnikov, vrhov, prehodov, križpotij kalov potočkov, jam, znamenj itd) kratko imen, s katerimi domače ljudstvo označuje vsako ozemeljsko značilnost. Ravno v ledinskih imenih se kaže še največja ustvarjalna sila nekega ljudstva, ki se zemlje oprijemlje kot rastline tal z vsem svojim življenjem in delom. Do teh drobnih ljudskih imen v glavnem ne pride val raznarodovanja in uradnega potvarjanja zunanjega narodnostnega videza pokrajine. V naslednjem poglavju obširno razpravlja o izvoru imen Peroj, Savudrija, Bovec, Kobarid in Brišče. Opozarjamo, da je s tem mišljeno naselje v Brdih blizu Beneške Slovenije, katerega ime smatra, da lahko izvaja iz latinske besede «bruscum». Medtem ko se izvaja v knjigi «Oko Trsta» iz leta 1949, pri kateri je sodeloval tudi avtor, ime Brišče med Križem in Saležem (Italijani so iz njega napravili Bristie) iz slovenskega bresta.

Seveda nas najbolj zanima poglavje «Skedenj in ostala tržaška toponomastika slovenskega izvora. Če kje, je posebno na spornih ozemljih potrebno raziskovati krajevno imenoslovje v prvi vrsti, poleg vseh drugih etničnih posebnosti ljudstva in ni dvoma, da gre avtorju krepka zasluga, da se je lotil nelahkega posla. Vendar se ne skladamo n. pr. z avtorjevo trditvijo, da je italijansko ime Servola starejše kot slovenski Skedenj. To bo pač držalo za zapis v listinah, in zakaj nam je tudi razumljivo, ker so se pač vse listine kot vse uradno poslovanje vodile v latinščini in kasneje v italijanščini. Za omenjeno avtorjevo trditev tudi ni opore v obeh etimologijah, ker je slovensko ime nastalo neodvisno od italijanskega ali od latinske Silvule. Deloma, posebno v zadnji fazi razvoja, so vsa dosedanja izvajanja pogrešena toliko pri avtorju dr. Skoku kot že prej pri dr. Ramovšu, ker sta oba zapeljana po napačni literarni obliki imena in po napačnem zapisu izgovora (po izgovarjavi dr. Pertota, pač dr. Justa Pertota, Barkovljana, ki morda ni poznal škedenjske izgovarjave). Ljudski izraz je namreč Sćédna (žen. spola) oz. še točneje Sćjedna, in to nele od danes.

Matija Sila n. pr. v svoji Zgodovini Trsta in okolice iz l. 1885, dosledno uporablja ime Sćedna. Tisti, ki so skovali literarno ime so pogrešili, ker so enostavno prezrli pravo ljudsko ime, ki očitno nima nobene zveze z njihovim domnevnim tolmačenjem izvora, s skednjem. Ta je moškega spola in se tudi ta izraz ne v kraju ne v bližnji okolici ne uporablja, vsaj odkar stari ljudje pomnijo. Prevnete puriste slovenskega jezika je pač zapeljala domneva, da gre tudi pri tem imenu za pojav palatalizacije, mehčanja soglasnikov n. pr. h in k pred mehkima samoglasnikoma e in i (kakor pri čje iz kje, iz hiše, šiša kot se res v kraju izgovarja), kar je pa v tem primeru malo verjetno.

To seveda nikakor ne zmanjšuje ali ovrže avtorjeve trditve ob zaključku izvajanj, tudi drugje dobro utemeljene, da ravno krajevno ime Skedenj dokazuje, da so Slovenci prodrli do morja na tem mestu, t. j. na ozemlju današnjega Trsta, enako kot na zahodu od mesta tja do Stivana, že pred davnimi stoletji.

Skoda, da se je avtorju posebno pri tem poglavju vrinil marsikak pogrešek, ker sam osebno ne pozna krajev oz. ima slabe oz. nepopolne zapise imen ali nima zadostnih sodobnih slovenskih virov na razpolago. Tako n. pr. med škedenjskimi imeni niso pravilne Jarčle marveč Jerčle (Italijani so napravili iz njih Giarizzole), ne Vas Sredi, marveč Sred vasi. Potok in dolina pri Boljuncu se imenuje Glinščica in ne Glinčica (sicer bo treba še raziskati ali je to pravilno ime, ali je Klinščica kot domačini to izgovarjajo, oz. točneje Klinšca). Kot tudi marsikje moti, da pisec ne pozna sedanjega slovenskega toponima, n. pr. za italijansko spako Trebich ali Trebichiano za pravilne Trebče, ali za ime z italijanskim pravopisom Samatoriza, za sedanjo Samatorco (tu ime verjetno ne bo imelo iste etimologije z dalmatinskim obalnim mestecem, iz Samotvo-rica, ker je ta kraška vasica daleč od obale in bi imelo zaradi svoje lege v samoti med hribi prej svoj izvor iz samote kot je to marsikje primer, n.pr. na Cerkljanskem Samarija v samotni grapi pod Poreznom), ali za italijansko Medeazza, stari zapis Meduessel, sedanjo našo Medjo vas nad Stivanom pri Devinu, za «lo contado de Guriza chiamato Orlich», kar bo verjetno vas Orlek tik na meji danes že v Jugoslaviji. Moti tudi semintja raba po nepotrebnem italijanskih imen med hrvatskim tekstom, n. pr. Aurisina na str. 31 ali Zaule za Žavlje, večkrat Divin za Devin. V francoskem izvlečku, kar bo pač krivda prevajalca pa navaja obe italijanski popačenki Aurisina in Nabresina oz. jih celo navaja kot da bi to bila dva različna kraja: «à Aurisina et à Nabresina»..

Za ime, ki ga navaja it. zgodovinar Cavalli «villaggio Bresez vicino al Monte di San Michele» najbrž ne bo odgovarjala nobena etimologija v izvajanjih. Kolikor poznam današnje tržaško ozemlje, tu ni vasice s tem imenom. Po opisu bi se zdelo, da je to vas Boršt, ki leži pod hribčkom Sv.Mihela in se gornji del vasi imenuje Zabrežec, po čemer bi se dalo sklepati, da se je glavni del vasi imenoval Brežec. Da bi se ime izvajalo od imena drevesa breza, se zdi malo verjetno, ker se tega drevesa ne spomnim, da bi ga kdaj na Trža-

(Nadaljevanje na 4. strani)

HEJ, BRIGADE, DOHITITE...

(Iz «Pavlihe»)

Koliko študentov obiskuje jugoslovanske univerze?

Naše bralce bo gotovo zanimalo nekaj podatkov o jugoslovanskih visokih šolah. Znano je namreč, kako se je po osvoboditvi povečalo število univerz, fakultet in akademij, kako močno se je dvignilo število študentov in kako je bil celoten študij na jugoslovanskih visokih šolah postavljen na nove osnove.

Če se ozremo najprej na nekaj splošnih podatkov, dobimo kaj razveseljivo sliko. V letošnjem študijskem letu je delovalo v Jugoslaviji skupno 26 univerz, akademij in samostojnih visokih in višjih šol. Te so imele skupno 71 fakultet, število oddelkov pa je bilo še večje. Na vseh jugoslovanskih visokih in višjih šolah je študiralo letos 53.700 študentov, kar je vsekakor precejšnje število. Če upoštevamo, da pred vojno število študentov na jugoslovanskih visokih šolah ni presegalo 20 tisoč, pomeni to, da študira danes na visokih šolah več kot še enkrat toliko slušateljev. Ta porast je toliko pomembnejši, ker se je število študentov povečalo zlasti v tistih predelih, kjer je bilo prej visokošolcev najmanj.

Največja univerza je bila v letošnjem letu v Beogradu. Skupaj z Medicinsko in Tehniško visoko šolo je štela 17 fakultet in 23.460 študentov. Če prištejemo še umetniške akademije, visoko šolo za fizkulturo in Višjo pedagoško šolo, dobimo še ugodnejšo sliko, — 23 fakultet s skupno 25.990 študenti. Zagrebška univerza je štela letos 13.530 študentov. V Ljubljani pa so imeli na 17 fakultetah in treh umetnostnih akademijah ter Višji pedagoški šoli skupno 6364 študentov. Univerza v Sarajevu je po številu najšibkejša visoka šola v državi. Na sedmih fakultetah je imela 3760 študentov. Zanimivo pa je, da je bilo v Skoplju vpisanih na tamkajšnji univerzi več slušateljev, čeprav ima univerza v Skoplju dve fakulteti manj kot sarajevska univerza.

Od posameznih fakultet je bila najmočnejša filozofska fakulteta v Beogradu, ki je imela v zadnjem študijskem letu 4510 študentov. Če prištejemo še 2450 slušateljev matematično-prirodoslovne fakultete, potem vidimo, da je zanimanje za ta študij izredno veliko. Sicer pa nam to dokazujejo tudi podatki o številu slušateljev filozofskih fakultet na drugih univerzah v državi. Tudi v Skoplju, Sarajevu in Ljubljani je filozofska fakulteta po številu študentov najmočnejša. Zanimivo je, da je v zadnjem študijskem letu precej padlo zanimanje za študij tehnike. Res je bila Tehniška visoka šola s 4250 študenti po številu slušateljev še vedno na drugem mestu, vendar pa je bilo letos študentov tehnikov manj kot prejšnja leta. Nasprotno pa iz leta v leto vedno bolj rase zanimanje za študij prava. Beograjska pravna fakulteta je imela letos 3810, univerza v Zagrebu 1710, ljubljanska 670, sarajevska 620 in skopljanska 530 študentov. Se vedno je veliko zanimanje za študij medicine. V Zagrebu je bilo lani 1860 medicincev, v Beogradu pa celo 3290. Nasprotno pa predhodni vpis v Sarajevu kaže, da je prijavljenih študentov medicine manj, kakor je bilo pričakovati. Ostale fakultete so imele v zadnjem študijskem letu manj slušateljev. Vsekakor je bilo majhno zanimanje za študij farmacije, vendar pa 800 študentov na dveh farmacevtskih fakultetah v Zagrebu in Beogradu zadošča potrebam vse države. Najmanjša po številu študentov pa je bila v preteklem letu ljubljanska akademija za igralsko umetnost, ki je imela samo 16 študentov.

Zdravniki naj imajo številno družino

Na prvem svetovnem zborovanju o zdravniški vzgoji, ki se je nedavno zaključilo v Londonu in katerega se je udeležilo 400 zastopnikov iz 13 držav, je govoril tudi jugoslovanski zdravnik, dr. Marij Avčin, ki je dejal, da bi morali imeti tudi mladi zdravniki in zdravnice številno družino. Čim prej to storijo tem bolje bodo lahko razumevali, da otroci niso zgolj klinični, temveč tudi človeški problem. Zdravnikova žena pa bo svojemu možu lahko vsekakor zelo pomagala, da bo lahko razumel mnoga dejstva, katerih sam sicer še ni doumel. Vsak mladi zdravnik mora vedeti, da je otrokovo pravo mesto edinole v družinskem krogu, poleg očeta in matere. Mladi zdravniki morajo poznati osnovna načela zdravega družinskega življenja ter morajo biti po možnosti vzor drugim, kar se tiče lastnosti, ki jih imajo sami kot ljudje, ki naj bodo v skladu z njihovimi poklicnimi zdravniškimi vrednostmi.

Novo zdravilo za protin

Neki profesor medicinske šole v Standorfu, je te dni poročal na zdravniškem kongresu v Ženevi, da so dosegli dobre uspehe pri zdravljenju protina in išiasa z novim zdravilom «phenyibutazonom». Precejšnje izboljšanje ali popolno ozdravljenje so dosegli pri 84 odst. od 200 bolnikov, ki so jih zdravili približno v treh letih z novim zdravilom. Zagovorniki «phenyibutazona» trdijo, da se je izkazalo novo zdravilo enako dobro kot zdravili «acth» in «kortizon» pri zdravljenju nekaterih oblik išiasa, a ima to prednost, da je znatno cenejše.

Leča za podvodno televiz. kamero

Za nemško podvodno televizijsko kamero Marconi-Siebe so skonstruirali novo teleskopsko lečo. Kamero upravljajo s krova ladje in lahko opazujejo okolico v vseh smereh, ne glede če se kamera pod vodo giblje ali ne. Z novo lečo so odstranjene mnoge težave podvodne televizije ob slaben vremenu, kajti kamera se ob plimovanju premika in lahko tako z njo opazujemo obsežno področje podmorskega dna, ne da bi jo morali premikati z ladje ali s pomočjo potapljača. Celna stran «očesa» kamere je tako pritrjena na tečaj na cevi, da se lahko giblje v kotu 90 stopinj, s čemer lahko «gleda» naprej, vstran in v vse kote področja, ki ga opazujemo.

VPRAŠANJE NEMŠKE ENOTNOSTI IN INTERESI VELESIL

SOVJETSKA ZVEZA IN NEMČIJA

Velike sile, ki že ves čas po drugi svetovni vojni tekmujejo, da bi čim bolj uveljavile svoj mednarodni prestiž, menda niso nikoli bolj zlorabljale neke politične parole kot to že nekaj časa delajo s parolo o «zedinjeni Nemčiji». Že osem let se dogaja, da se štiri velesile, ki drže pod svojo okupacijo dele nemškega nacionalnega teritorija, trudijo, da bi mednarodno javnost, vsaka od svoje strani, prepričale kako so pripravljene podpreti zedinjenje nemške države. Toda vsa njihova povojna politika je v resnici samo preprečevala, da bi do tega prišlo.

Razlika med vojnimi in povojnimi cilji velikih sil se najlepše očituje prav v primeru Nemčije. Najbolj pa se je glede zadevnega vprašanja oddaljila od skupnih ciljev v vojnem času Sovjetska zveza. Že leta 1945, ko so predstavniki treh velikih sil v Potsdamu proučevali nemško vprašanje, so sovjetski diplomati izjavili, da se ne bodo zlahka odrekli prednosti, ki so si jo v Nemčiji pridobili v času vojne.

Od leta 1945 do polovice 1953 leta, je sovjetska diplomacija nekajkrat spremenila svoje načrte glede Nemčije. Takoj v začetku, ko je imela iniciativo v rokah, si je SZ s svojo politiko v Nemčiji zagotovila določene prednosti. kasneje, ko je ta iniciativa prešla v roke zapadnih sil, predvsem ZDA, pa je sovjetska politika v Nemčiji postopoma prešla v defenzivo. Lahko rečemo, da se je sovjetska politika prvih treh povojnih let istovetila z vojaško okupacijo in grobo gospodarsko eksploatacijo. V tem Sovjetska zveza še ni bila dokončno uspela vsiliti svojo popolno kontrolo ostalim satelitskim deželam Vzhodne Evrope, zraven pa je podcenjevala vlogo Vzhodne Nemčije. Konec 1947. leta je začela posvečati nekoliko več pozornosti temu področju. Tačas je namreč začela razumevati, da si samo z grobimi metodami vojaške okupacije ne bo mogla obdržati vpliva in trajnejših pozicij na tem vzhodnem področju okupirane Nemčije. Zatorej je tu začela graditi nekakšen satelitski državni aparat, vključno policijo, vojsko in gospodarsko organizacijo.

Medtem je hladna vojna v Nemčiji prvič zadobila bolj izrazite oblike, in sicer spomladi 1948. leta, ko je sovjetsko poveljstvo skušalo uveljaviti blokado Berlina, da bi tako onemogočilo preskrbovanje prebivalstva ameriške in britanske cone mesta. Ostra tekmovalna borba, ki se je s tem bila začela okrog Berlina, se je poslej nadaljevala vse do danes. Sovjetsko poveljstvo se je z vsemi močmi trudilo in se še trudi, da bi ohranilo svoje čedalje bolj majave pozicije, medtem ko skušajo zapadne sile, še posebno v Berlinu, središču sovjetske okupacijske cone, zmanjšati njeno avtoriteto in te pozicije razbiti. V letu 1948, in 1949, leta se je sovjetska politika omejila predvsem na izgraditev in utrditev vzhodnonemškega državnega aparata, s pomočjo katerega bi se Moskva končno čvrsto zasidrala v Nemčiji in Centralni Evropi. Ker zapadne velesile niso našle druge primernejše oblike, so od svoje strani tudi začele v Zapadni Nemčiji graditi poseben državni organizem — začel se je proces razdeljevanja Nemčije v Vzhodno in Zapadno. S tem je nemško vprašanje stopilo v fazo vse bolj zaostrujoče se krize. Istočasna vzpostavitev dveh vlad, dveh parlamentov in dveh povsem nasprotnih si državnih sistemov na teritoriju Nemčije, je povsem ustrezalo trenutnim interesom ZDA in Sovjetske zveze, pač zato, ker med obema ni moglo priti do sporazuma. Toda, prednosti, ki jih je nudila takšna situacija, Sovjetska zveza ni mogla ali pa ni znala izkoristiti tako, kot je to uspelo ZDA. Medtem ko se je ameriška politika v Zapadni Nemčiji izražala v takšnem političnem programu, ki je bil tudi za Nemce razumljiv in sprejemljiv, se je sovjetska politika v Vzhodni Nemčiji pokazala kot skrajno nasprotna nemškim težnjam. Sovjetska zveza ni bila v stanju zadovoljiti njihovim najosnovnejšim gospodarskim in političnim zahtevam. In to ne samo onih, ki jih postavlja nemški narod kot celoto, marveč tudi najosnovnejšim zahtevam nemških ljudi vzhodnega, od njih kontroliranega nemškega teritorija.

Najobčutljivejše vprašanje, ki je prav na njem sovjetska diplomacija doživela enega najtežjih povojnih porazov, je brez dvoma vprašanje nemškega zedinjenja. Sovjetska vlada je sama priznala ta poraz, ko je spomladi 1952. leta stavila Zapadu nekatere predloge, s katerimi je popolnoma spremenila svojo taktiko nasproti Nemčiji. Namesto dveh nemških držav — ene večje, močnejše in bogatejše na strani Zapada, druge — manjše, gospodarsko šibkejše in politično nestabilne na strani Sovjetske zveze, je Moskva predložila ustvaritev enotne nemške države, na videz neodvisne in nevtralne, ki bi stala izven vseh vojaških zvez in blokov ter bi imela svojo lastno vojsko in oborožitev. Sovjetski predlog o nevtralizaciji Nemčije pa je imel za cilj, kot je to vsakdo takoj razumel, izolirati Nemčijo od Zapada, kar bi le-to praktično potisnilo v objem Sovjetske zveze, in ne bi v nobenem primeru kot so zatrjevali sovjeti, moglo pomeniti za Nemce posebno pridobitev, češ da bi se jim tako odprla vrata na ogromna tržišča Vzhoda. Istočasno s tem je sovjetska vlada, da bi si pridobila simpatije dela nemške javnosti, obljubila v svojih notah od marca in aprila lanskega leta vrnitev vseh pravic bivšim nacistom in militaristom, nudeč jim zelo široke možnosti glede predložene nemške nacionalne armade.

Toda, kolikor bi se mogle zdeti te ponudbe privlačne za določene nemške sloje, vendar na večino prebivalstva niso učinkovale, najmanj pa na one trezne in demokratsko razpoložene plasti nemškega ljudstva, katerih stremljenja se izražajo predvsem v zahtevi, da se nemškemu narodu vrne pravica na svobodno in neodvisno življenje, kakor tudi, da se vsa Nemčija združi v enotno demokratično državo, ki bi mogla svobodno in enakopravno sodelovati z ostalimi narodi.

Čim pa se je polemika med Vzhodom in Zapadom razvila do tiste stopnje, ko se je imelo to odločeno postaviti vprašanje nemškega zedinjenja, se je pokazalo, da sovjetska vlada na kaj takega nikakor ni pripravljena. Po moskovskih predlogih, naj bi do tega zedinjenja prišlo v obliki avtomatične združitve obeh državnih organizmov, tako da bi se sovjetski vpliv ohranil tudi v bodoči enotni Nemčiji, ker bi v njeni vladi in skupščini sedeli ljudje, ki bi jih semkaj poslala Moskva. Sovjetska vlada je hkrati kategorično odbila vse lanske predloge o svobodnih in demokratičnih volitvah, ki naj bi se v Nemčiji izvršile pod nadzorstvom Združenih narodov, s čimer je povzročila nov zastoj v procesu reševanja nemškega vprašanja. Medtem je prišlo v sovjetski zunanji politiki do nekaterih več ali manj presenetljivih taktičnih sprememb, kar je ponovno vzbudilo živahno diskusijo okoli rešitve nemškega vprašanja.

Atmosfera popuščanja napetosti, ki je temu sledila, je vplivala pomirjevalno in optimistično. Na Zapadu so pokazali dokajšnjo pripravljenost, da ponovno pristopijo k problemu, če bi nameni Sovjetske zveze bili iskreni in trezni. Vzhodnonemška satelitska vlada je kmalu poslala zapadnonemški bonnski vladi najprej neuradni, nato uradni poziv, da se znova začnejo pogajanja o združitvi. Vendar so ostali ti pozivi brezuspešni, predvsem zaradi tega, ker so prišli od strani diskreditiranih vzhodnonemških politikov, ki jih preprost Nemec smatra za navadne agente Moskve.

Nadaljnji korak v tem smislu je bil storjen pred kratkim, ko je prišlo med tremi zapadnimi silami in Sovjetsko zvezo do izmenjave not glede štiri-

(Nadaljevanje na 4. strani)

Talentirana mlada igralka Julka Starič, članica Mestnega gledališča v Ljubljani igra v kratkem filmu Igorja Pretnarja glavno žensko vlogo Katice. Prizor iz filma «Na valovih Mure», posnet pri prvem snemanju na Muri, letos julija meseca. Tudi Tržačani smo jo že spoznali ob gostovanju ljubljanskega Mestnega gledališča v Avditoriju.

LOV ZA BOGASTVOM PRINAŠA DRŽAVI TEŽKE MILIJARDE

MEHANIZEM «TOTOCALCIA»

Bilo je spomladi leta 1946, to se pravi pred dobrimi sedmimi leti, ko smo tudi v Trstu začeli spoznavati ključ zmage «lahkega blagostanja», ki se skriva pod danes tako dobro poznanimi znaki 1, X, 2. Začelo se je namreč življenje poznane stave na račun tekem med 26 nogometnimi klubi v Italiji, oziroma pod imenom SISAL ali pozneje Totocalcio. Ne smemo sicer misliti, da je to odkritje domač izum, kajti podobne stave so že več let v navadi na Angleškem, v Švici, na Švedskem in drugod. Poleg tega so bile stave na račun raznih športnih prireditev (konjske dirke) poznane že pred mnogimi desetletji. Toda pustimo zgodovino ostalih podobnih stav in se omejimo samo na naš tako poznani SISAL ali Totocalcio.

Tržačan Massimo Della Pergola se je po zlomu fašizma in italijanske vojske umaknil v Švico. Tu se je dodobra spoznal s švicarskim načinom športnih stav in, ko se je vrnil domov, je skušal to svoje znanje izkoristiti. 5. maja leta 1946 je bila razpisana prva nedeljska stava. Pri tej stavi je sodelovalo 23.423 igralcev, ki so vložili v stavo približno 1 milijon in pol lir. Ce to število primerjamo s sedanjim številom, se nam zdi smešno nizko. Vendar se moramo zavedati, da je bila prva povojna doba preplavljena z raznimi drugimi že starimi ali pa tudi novimi stavnimi ustanovami, kot so n. pr. poznane državne loterije, ali pa vrsta raznih več ali manj ilegalnih igralnic, kamor so ljudje vlagali svoj denar in upanje in se tako komaj privadili na nov način stave, na SISAL. Vendar pa je to trajalo le nekaj mesecev, kajti prva «sezona» se je končala z velikim uspehom nekega neznanega dobitnika, ki je dobil nič manj kot 15 milijonov lir; zadel je bil namreč edino enajstico. Poleg tega je bila tudi cena razmeroma nizka, saj je igralec smel igrati samo en stolpec, za kar je plačal le 50 lir. To in pa uspeh posameznih «srečnikov» je močno vplival, in ljudstvo je začelo čedalje pogosteje segati po novih stavnih listkih.

V vsem začetku je torej zamisel Tržačana Della Pergola uspela in SISAL je začel pridobivati na svojem pomenu. Mnogi podjetniki so se pridružili novemu podjetju, ker so tu videli veliko možnost lahkega dobička. Končno je leta 1948 prevzela podjetje v roke Olimpijska zveza, poznana pod «C.O.N.I.», ki je spremenila SISAL v Totocalcio in mu dodala še tako imenovani TOTIP, ki se omejuje na stave na konjske dirke.

Nagel vzpon je prišel kmalu do izraza, kar nam najbolje dokazujejo sledeče številke: podjetje je v letu 1946-47 imelo bruto dohodkov 7 milijard in pol lir, naslednje leto 9 milijard, v letu 1948-49 že 13 milijard lir, naslednje leto že 15 milijard in pol, leta 1950-51 20 milijard lir, leta 1951-52 že 26 milijard in pol in v zadnjem letu, to se pravi leta 1952-53, pa kar 28 milijard lir.

Menda ni igralca pri nas, ki bi ne poznal poteka stave, vendar je le redkim poznano sledeče: Ko posamezni igralec igra dvokolonski listek, vplača 100 lir. Od teh sto lir gre 5 lir oz. 2,50 lir od posamezne kolone uslužbencu oz. podjetju, ki sprejema listek, ostalih 95 lir pa se razdeli takole: 23 odst. pobere država kot davek, 30 ods. ima Olimpijska zveza «CONI», 47 odst. pa gre na račun celotne «nagradne» vsote, ki se nato razdeli vsem dobitnikom. Ce od teh 47 odst. odštejemo še onih 5 lir, ki jih dobi podjetje, ki sprejema stavne listke (schede), pomeni, da gre v skupno vsoto za nagrade dobitnikov le 42 odst., to se pravi od 100 lir, ki jih plačamo za dve koloni, 42 lir. Iz tega sledi naslednje: v lanskem letu, ko je športna stava, poznana pod imenom «Totocalcio», inkasirala približno 716 milijonov lir na teden, se je ta vsota razdelila takole: 38 milijonov lir so dobile posamezne igralnice, ki jih poznamo pod imenom «Ricevitorie», 175 milijonov lir je vzela država kot davek, 228 milijonov si je pobrala Olimpijska zveza «CONI», ostalo pa tisti srečni dobitniki, ki so pač zadeli trinajstico ali dvanajstko. Ce računamo, da je število 716 milijonov povprečje enega tedna in če računamo, da se je v lanskem letu, kot pač vsako leto, vrstilo 38 podobnih tednov, to se pravi skozi 38 nedelj ko so se igrale tekme med posameznimi italijanskimi nogometnimi klubi, bomo ugotovili, da je država dobila samo od tovrstnih dajatev vseh milijonov igralcev, ki skušajo na tak način priti do boljšega življenja, nič manj kot 6 milijard in 650 milijonov lir, medtem ko je Olimpijska zveza «CONI» dobila kar 8 milijard 660 milijonov lir. In to je že lep dohodek tudi za državno blagajno.

Kot pri vsaki igri, tako je tudi pri Totocalciu stalna negotovost. Ta negotovost pa se ne odraža samo v tem, ali bo igralec, ki je igral onih sto ali dve sto lir, dobil ali ne, ampak tudi v tem, ali bo neka nedelja prinesla mnogo ali malo v celotno blagajno. Res je sicer, da se je z leti ustvarila že neka konstanta, kajti mnogi igrajo že iz navade, mnogi zato, ker se na potek ne spoznajo, vendar pa se iz posameznih številk vidi, da so posamezne nedelje, ki dosežejo svoj višek in druge spet, ko je celotni izkupiček nizek. Se bolj izrazito pa prihajajo do izraza razlike v izidih posameznih nedeljskih stav. Tu imamo dve skrajnosti. V prvi skrajnosti so one nedelje, ki jih je ljudstvo imenovalo «ljudske nedelje», ko so namreč rezultati tekem že v naprej predvideni in je zato tudi dobitnikov «kot listja in trave», in pa druga skrajnost, ko pride v izidu nogometnih tekem do velikih presenečenj in je zato dobitnikov zelo malo in postanejo ti kar čez noč težki milijonarji.

V pretekli sezoni smo imeli tudi več takih primerov. Največji finančni uspeh je imel Totocalcio v 14. kolu tekmovanja, ko je bilo samo za nagrade razdeljenih nič manj kot 457 milijonov lir in ko je 11 «srečnikov», ki so zadeli vseh 13 izidov, dobilo kar po 20 milijonov lir. Se večji srečniki pa so bili oni, ki so dobili lanskoletno rekordno nagrado 63 milijonov lir, vendar so bili v tem primeru le trije. Seveda pa imamo tudi primere, ko so tudi «srečniki» s trinajstimi točkami le navadni reveži, kot se je zgodilo tudi lani v enajstem kolu, ko je bilo takih srečnikov, ki so zadeli 13 točk, kar 19.431 in so dobili le po deset tisoč lir vsak, dočim so se morali «dvanajstkarji», ki jih je bilo kar 170 tisoč, zadovoljiti s pičlimi 1.000 lirami.

Ker smo vprav pri številkah, bomo navedli še nekaj. V lanskoletnih stavah je bilo 15 dobitnikov, ki so dobili od 40 do 60 milijonov lir vsak, 16 je bilo tistih, ki so dobili od 20 do 40 milijonov, 104 «srečniki» so dobili od 10 do 20 milijonov, 217 jih je dobilo od 5 do 10 milijonov, in kar 789, ki so dobili od 1 do 5 milijonov, ki so torej že postali «milijonarji».

Začenja se nova «sezona». Mnogi upi se spet pojavljajo in marsikateri stotak bo ponovno žrtvovan v to svrho. Kaj reči k temu? Če bi se hoteli lotiti strokovne razčlembe vseh mogočih sistemov igranja in večje verjetnosti dobitka, bi morali pisati kar cele knjige, kajti sistemov je mnogo. In če bi se končno hoteli držati sistema tako, da bi hoteli na vsak način dobiti, bi morali igrati toliko igralnih listkov, da bi izdali več, kot bi pri igri dobili. Torej ne preostane drugega kot igrati na slepo.

Kljub temu, da je malo verjetno, da boš med tistimi, ki jim bo sreča mila; kljub temu da ima od športne stave zajamčeno korist le država (ki ti odreka priznanje narodnostnih in državljanskih pravic) in CONI, ti igranja ne odsvetujemo, ker vemo, da boš tudi ti prispeval svoj delež na oltar neumrjoče iluzije.

Kartografiranje z radarjem iz letal

Prof. William Holser, načelnik geološkega oddelka Cornellove univerze v Ithaci, je izumil metodo za aerofotogrametrično ugotovljanje s pomočjo radarja, s katerim se lahko izdelajo zemljevidi s tridimenzionalnimi ugotovitvami. Prof. Holser izjavlja, da se pri tej metodi uporabljajo radijski valovi, ki jih ne ovirajo oblaki, megla ali druge ovire, katere navadno motijo fotografiranje iz letal.

Model Everesta na dunajskem velesejmu

Osrednja točka uradnega britanskega paviljona na jesenskem dunajskem velesejmu (od 6. do 13. septembra), je majhen model gore Everest, na katerem je začrtana pot, po kateri je britanska odprava letos v maju dosegla vrh. Britanska podjetja razstavljajo gorsko opremo, ki je podobna tisti, katero je uporabljala odprava.

KOMISIJA ZA DODELJEVANJE STANOVANJ JE ODLOČILA

Drugi seznam družin, ki bodo dobile stanovanje

Rossini Vittoria, (x) Ul. Schiaparelli 60, 274, 4, brez stalnega bivanja; Ferretti Giovanni, Ul. Crosada 9, 274, 6, prenatrpan prostor; Prine Mario, (x) Sv.M.M. zgornja 103, 273, 3, klet; Castelli Carlo, Ul. S. Fortunato 3, 273, 6, neprimerni stanovanjski prostori; Luglio Bruno, Damato Francesco, Ul. Paglierieci 59, 271, 7, prenatrpan prostor; Zanghibella Bruno, Ul. Ginnastica 21, 270, 6, družina razdeljena — neprimerni prostori; Cason Daniele, (x) Ul. Bergamasco 9, 270, 3, družina razdeljena; Butteik Bruno (x) Ul. Settefontane 4, 270, 3, prostor brez zraka in brez dir. svetlobe; Danelutti Marcella, Ul. Molin a Vento 22, 270, 4, pod zemljo; Zanut Guido, Zanetti Stelio, Ul. Risorta 15, 269, 5, bralnica; Borgnolo Aldo, (x) Ul. Molin a Vento 42, 269, 3, klet; Lizza Giuseppe, Ul. del Veltro 17, 267, 4, na pol pod zemljo; Bucci vd. D'Eri Silvana, (x) Ul. Settefontane 73, 267, 5, neprimeren stanovanjski prostor; Colonna Virginio (x) Ul. Moreri 45, 267, 5, prenatrpani prostori; Palombieri Michele, (x) Ul. Donota 21, 267, 8; prenatrpani prostori; Udovicich Giovanni, (x) Ul. Madonna del Mare 15, 266, 5, podstrešje družina razdeljena; Iabello Pasquale, (x) Ul. Carpison 6, 266, 6, klet; Affattati Giuseppe, Ul. [illegible] del Rivo 18, 264, 6, bivše skladišče; Severo 119, 264, 4, prenatrpani prostori; Bizzi Michele, Ul. Settefontane 6, 264, 6, prenatrpani prostori; Riosa Giovanni (x) Sv.M.M. spodnja 317, 264, 6, senik; Canziani Fulvio, (x) Ul. Ginnastica 26, 263, 3, družina razdeljena — prenatrpani prostori; Varisi Vinicio, Ul. Cisternone 5, 263, 4, pritličje prenatrpano; Carli Enrico, (x) Ul. Mazzini 22, 263, 4, podstrešje; Firotto Leopoldo, Verdela 1660, 263, 4, hlev; Simonetti Bruno, Ul. Molin a Vento 10; 262, 5, podstrešje; Cressevich Stanislao, Ul. Campanelle 219, 262, 5, podstrešje; Milanese Guido, Ul. Firanella 3, 262, 4, neprimeren prostor; Sforzina Emilio, Ul. Archi 5, 262, 6, neprimeren prostor; Folla Emilia, Ul. del Bosco 7, 262, 6, podstrešje; Gorian Luciano, (x) Lonjerska cesta 80, 261, 3, podstrešje; Spaventi Livio, Strada del Friuli 6, 260, 5, podstrešje; Gerli Alessandro, (x) Ul. Maiolica 8, 260, 8, prenatrpani prostori; Baseni Mario, Ul. Scomparini 63, 260, 5, neprimerno pritličje; Senizza Francesco, (x) Ul. Cologna 36, 259, 5, neprimeren prostor; Goitan Pietro, Ul. Molin a Vento 60, 259, 4, podstrešje; Marziani Giordano, Ul. Gambini 16, 259, 5, neprimeren prostor; Mariano Ercole, Ul. Madonnina 11, 257, 4, klet; Gorian Umberto, Ul. Settefontane 75, 257, 5, prenatrpan prostor; Prada Cesare, Skedenj 438, 257, 6, neprimerno pristličje; Klincar Angelo, Ul. S. Fortunato 15, 256, 5, neprimerno pristličje; Lamprecht Ernesto, Strada Friuli 2, 256, 6, neprimerno pristličje; Romitto Iolanda, Ul. Conti 14, 256, 4, klet; Roncelli Silvana, (x) Ul. del Rivo 42, 254, 4, neprimerno podstrešje; Tavcar Giuseppe, (x) Ul. del Bosco 21, 254, 5, na pol pod zemljo; Rastonesi Bruno, Ul. Vecellio 2, 253, 5, na pol pod zemljo; Davanzo Luciano, (x) Ul. Balamonti 7, 252, 3; baraka; Sercilla Bruno, Ul. de Fin 14, 252, 5, neprimerni stanovanjski prostori; Cergolet Vittorio, Ul. dell'Istria 64, 251, 5, na pol pod zemljo; Formentin Luigi, (x) Ul. S. Marco 45, 251, 4, penatrpani prostori; Posar Ilario, (x) Ul. Castagneto 108, 250, 3, prenatrpani prostori; Porcelli Pasquale, Ul. Capitelli 26, 250, 5, neprimeren prostor; Fornasiero Angelo, (x) Ul. Settefontane 99, 250, 3, klet; Scocchic Rodolfo, Ul. Molin a Vapore 4, 250, 4, klet; Maffei Michele, (x) Ul. Crocefisso 4, 250, 4, prenatrpani prostori; Cucevar Carlo, Sv.M.M. spod. 770, 250, 5, na pol pod zemljo; Zangrando Umberto, (x) Ul. Chiadino 24, 249, 3, neprimeren prostor; Ghermaz Carlo, Skedenj 506, 249, 5, klet; Zorato Giordano; Ul. Chiacchiara 3, 249, 6, nevaren pod; Marchesich Bogomiro, (x) Ul. Palestrina 10, 248, 4, neprimerno podstrešno stanovanje; Bianco Stefano, Ul. S. Angelico 79, 248, 6, pritličje na pol pod zemljo; Susel Vittorio, Drevored Sanzio 20, 248, 4, pritličje z vodnimi infiltracijami; Ascara Gaetano (x) Ul. S. Zenone 3, 247, 4, prenatrpan prostor; Cescutti Vittorio, Ul. Settefontane 99, 247, 5, neprimeren prostor; Coronica Luigi, Ul. Castagneto 89, 246, 4, prenatrpano pritličje z vodnimi infiltracijami; Anteritano Ladislao, Ul. Muzio 5, 246, 5, prenatrpanost — družina razdeljena; Lo Bianco Mario, (x) Ul. Moreri 30, 246, 3, stanovanje na pol pod zemljo; Rossi Silvio, Ul. Campanelle 21, 246, 4, prenatrpanost — vodne infiltracije; Zanelich Lucio, (x) Ul. Maiolica 17, 245, 3, neprimerno — prenatrpano stanovanje; Pulici Antonio, (x) Lonjerska cesta, 245, 4, na pol pod zemljo; Furlan Agostino, Ul. Crispi 18, 245, 4, prenatrpano podstrešje; Bellone in Snidarsich Federica, (x) Ul. Belpoggio 11, 245, 5, stanovanje na pol pod zemljo; Abascià Giovanni Battista, Ul. Capitelli 26, 245, 5, prenatrpan prostor; Lupo Francesco, (x) Ul. Caccia 7, 244, 3, podvoz.

TRST, sobota 12. septembra 1953

PRIMORSKI DNEVNIK

VREME Vremenska napoved za danes: Napovedujejo pretežno oblačno vreme s krajevnimi neznatnimi padavinami. — Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je znašala 15 stopinj; najnižja pa 11,1 stopinje.

RADIO Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cona Trsta:** 21.00: Pojeta Komorni zbor in barkovljanski zbor iz Trsta. — **Trst II.:** 18.15: Jacobi: Koncert za violino in orkester. 20.00: Večerni koncert. — **Trst I.:** 13.25: Operna glasba. 21.00: Koncert pianista G. Vidussa.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

RAZSTAVA O «ITALIJANSTVU» JULIJSKE KRAJINE

«DOKAZI» O «PRAVIČNOSTI» italijanskih imperialističnih zahtev

Razstavo organizira v Vincenzi Lega Nazionale ob pomoči raznih iredentističnih in šovinističnih organizacij

Lega Nazionale iz Vicenze, s pomočjo raznih iredentističnih ezulskih organizacij, že precej časa pripravlja razstavo, ki naj bi svetu dokazala pravičnost imperialističnih zahtev italijanske buržoazije po pokrajinah in ozemljih, ki nikdar, razen v času vojne okupacije, (rimskega imperija pred 2.000 leti in fašističnega v času med prvo in drugo svetovno vojno), niso bila italijanska. Na razstavi, ki jo bodo odprli v nekaj dneh, tudi goriška Lega Nazionale, ki pač noče zaostajati za izredno delavnimi kolegi iz Trsta, pripravlja s pomočjo AGI iz Gorice več dokumentov in predmetov iz goriškega muzeja, ki naj bi svetu dokazali «italijanstvo» Gorice. Toda ves njihov trud bo zaman. Morda bodo lahkoverne obiskovalce lahko prevarili s premeteno izbranimi dokumenti. Toda zgodovina sodobnim organizatorjem iredentističnih razstav ni in ne bo nikdar prizanesla. Gorica je in bo ostala središče Slovenskega Primorja, od katerega danes odtrgana žal hira in umira, kar je največji dokaz, komu pripada in kdo jo je zgradil. V Gorici so Slovenci bili in bodo ostali, niso jih mogli izgnati niti avstrijski žandarji niti krvoločni fašisti niti jih ne bo z rodne grude odpravila igra novih voditeljev države.

To v pouk udeležencem razstave!

sti, posebno zaradi šovinistične propagande, ki si prizadeva svetu dokazati, da se je izvršila naša naselitev šele v dobi turških navalov. V tem primeru bi bilo pač potrebno, da bi se pod točko I. točno omejil na slovenske toponime, ki jih v tej razpravi sam obravnava, ne pa **na splošno trditi:** «Les toponymes slovènes... sont attestès... à partir du XIV. siècle»... (slovenska krajevna imena so dokazana od 14. stoletja dalje), čeprav bo že čitatelj v dobri veri sam razumel, da se to pač ne more nanašati na druge kot na obravnavane dokumente. Kajti čeprav smo v pogledu pisanih dokumentov zaradi že omenjenih okolnosti Slovenci na zelo šibkih nogah imamo vendar že tudi, kot citira n. pr. Mihovilović v knjigi «La Marche julienne» dokumente iz 13. stoletja, ki omenjajo imena slovenskih vasi v neposredni okolici Trsta. V francoskem izvlečku za neinformiranega tujca je potrebno vse prav izrecno točno poudariti, ker se ta tudi v dobri veri ne zaveda omenjene okolnosti, da je bil pred stoletji ves «pismeni» svet zbran le v mestu ali gradu, samostanu, kjer je ogromno prevladoval tuji živelj in je pisal le v latinščini, ali v italijanščini kasneje, medtem ko vas sploh nima pismenega človeka, in če je to duhovnik, ki piše prav tako latinski se izogiba vsega domačega, ki mu je tuje ali manj poznano. Dolga stoletja naša vas navidezno nima zgodovine.

Vse to so seveda majhne pomanjkljivosti, ki se jim je lahko izogniti danes, ko na srečo meje Tržaškega ozemlja le niso več kot kitajski zidovi za časa fašizma, pomanjkljivosti, ki jih daleč odtehtajo stvarna izvajanja jugoslovanskega znanstvenika.

Z. JELINČIČ

Jesenski praznik v Sovodnjah

Zveza slovenskih prosvetnih društev v Gorici in sovodenjski prosvetarji priredijo prihodnji teden tridnevni jesenski praznik na prostem v Sovodnjah. Glavna točka celotnega programa, ki bo prav gotovo najbolj zanimala goriške Slovence, bo gostovanje igralske skupine s Slovenskega Korotana, ki bo nastopila v soboto zvečer z znano trodejanko iz koroškega narodnega življenja «Miklova Zala» v Špicarjevi priredbi.

Ta igralska skupina je letos gostovala tudi v Ljubljani, kjer je nastopila v opernem gledališču z «Miklovo Zalo», in žela s predstavo zelo lep uspeh. Gostovala je tudi na Jesenicah, kjer so morali predstavo ponoviti. Največji uspeh pa so doživeli s predstavo na prostem na zgodovinskem ozemlju v Svatnah, kjer se vsa zgodba dogaja. Tam je gledalo predstavo nad 7.000 ljudi. Tudi nemški časopisi so o tej predstavi priobčili zelo laskave ocene.

Sedaj bomo torej tudi Goričani imeli edinstveno priliko, da bomo lahko gledali Korošce pri predvajanju njihove ljudske igre. V ostalem pa bo celotna prireditev imela naslednji spored:

v soboto ob 19.30 uri: «Miklova Zala» — gostuje igralska družina s Slovenskega Korotana;

v nedeljo ob 16. uri: pevski koncert, baletne točke in nastop folklorne skupine. Sledi ples do 24. ure;

v ponedeljek od 20. do 24. ure: javen ples in prosta zabava.

DEŽURNA LEKARNA:

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Venuti, Ul. Rabatta št. 18 - tel. 21-24.

ŠKEDENJ ALI ŠČEDNA?

(Nadaljevanje s 3. strani)

škem videl, ker tu pač ne rase, najmanj pa v obmorskem pasu, ker uspeva le bolj v hladnem podnebju. V Borštu je toplo, da uspeva oljka na pobočju skoro tik do vasi. Najbliže bi se dalo ime tolmačiti iz besede breg, ki je na Tržaškem zelo v rabi. Breg imenujejo pobočje proti morju prav vse vasi slovenske obale od Milj do Štivana, Breg se imenuje tudi vsa obširna kotlina okrog Doline, kamor spada tudi Boršt. To bi bila torej oblika iz diminutiva iz brega, bregec v brežec.

Posebno pa moti nepreviden formulacija zaključka v francoskem izvlečku na str. 39, kjer bi bilo treba še več oprezno-

DA BI SE OMEJILE PROMETNE NESREČE

Za vožnjo motociklov bo potrebna prometna knjižica

Knjižice ne bodo izdajali osebam pod 15 leti starosti - Osebe med 15. in 18. letom pa se bodo lahko vozile same

Vsak dan lahko čitamo v časopisih o številnih prometnih nesrečah, katere povzročajo večinoma motoskuterji in motocikli, ki so v zadnjih letih dobesedno preplavili naše ceste. Večina vozačev teh motornih vozil so mladeniči, ki mislijo, da je vsa cesta njihova; zato tečejo z vso brzino ne samo po lepih asfaltiranih cestah, ampak drvijo tudi po mestnih ulicah. Ko pa se praznujejo razni prazniki in ko se mesta dobesedno izpraznejo, je nevarnost še večja, saj je ta dan na cestah na stotine in stotine motornih vozil vseh vrst, in malo je takih, ki počasi in preudarno vozijo.

Večkrat lahko vidimo, da vozijo motoskuterje tudi otroci štirinajstih let, ali pa še mlajši. Preudarni in pametni starši bi javne sploh ne smeli dovoliti uporabo «vespe» ali «lambrete», a mnogokrat zatisnejo oko. Tudi lastniki motociklov, ki se posojajo, bi morali biti bolj pazljivi, a večkrat zmaga pri njih pohlep po denarju, kot pa varnost ljudi na cesti.

Poleg vsega tega pa so ceste preozke za sedanji promet, in nedvomno bodo še slabše v prihodnosti, saj se promet vsak dan veča. Asfaltirane ceste, ki so v režiji države, so bile v večini zgrajene pred petnajstimi in še več leti in jasno je, da so zadostovale za takratni promet, niso pa na noben način zadostne za današnji promet; ne bi bilo dovolj, da jih razširijo, ampak bi bilo potrebno napraviti še eno cesto, tako da bi bila vsaka cesta eno smer. Zdi se, da je to vprašanje še daleč od rešitve.

Vendar pa nesreča ne počiva. Zaradi tega so mnogi z izrednim zadovoljstvom sprejeli vest, da bo v Italiji uvedena prometna knjižica tudi za motorje, katere do sedaj ni bilo. Na Tržaškem ozemlju je potrebna prometna knjižica za vozače motorjev. Ko pa pridejo na izlet v Italijo, začnejo drveti, saj tu ne veljajo omejitve v brzini, ki jih je v Trstu precej.

Načrt nove uredbe predvideva, da osebe izpod petnajstega leta sploh ne dobijo prometne knjižice, osebe od 15 do 18 let pa bodo dobile posebno prometno knjižico, a ne bodo smele peljati na motociklu druge osebe, za vse ostale pa bo izdana posebna prometna knjižica brez omejitev. Seveda bodo morali imeti prometno knjižico za vožnjo motorjev tudi tisti, ki imajo že sedaj prometno knjižico za vožnjo avtomobilov.

Ta uredba bo nedvomno prinesla precej denarja v državne blagajne, a upajmo, da bo potem tudi prometna policija izdala posebne uredbe glede hitrosti, tako da bo strogo nastopala proti «drvečim norcem», kar pa do sedaj ni bilo izvajamo v zadostni meri. Predvsem pa upamo, da bo glavna posledica nove uredbe zmanjšanje nesreč na vseh naših cestah.

Nalivi in burja

Temni oblaki, ki so se začeli že v četrtek dopoldne zbirati nad goriško pokrajino, niso mogli obetati nič dobrega. V resnici je začelo že zgodaj popoldne deževati in dež je postajal vedno bolj močan. Po 18. uri je nastal močan naliv, ki je trajal do 21. ure. Nalivu se je pridružila še burja; bila je precej močna, vendar posebne škode do danes ni bilo opaziti. Toda močan naliv je povzročil porast rek, predvsem pa Soče in Vipave. Dež je namreč padal vso noč. Posebno Vipava je narasla tako visoko, da ljudje take že dolga leta ne pomnijo. Pri Rupi je prestopila bregove na obeh straneh. Pod mostom pri Gabrijah na desni strani in pred Rupo se je na desni strani razlila po travnikih in njivah, kjer je še vedno precej koruze. S tem bodo oškodovani kmetje, ki bodo zapozneli z odvažanjem koruze. Upati je, da bo deževje ponehalo, kljub včerajšnjemu oblačnemu vremenu in manjšim padavinam. V nasprotnem primeru se nam ne obeta nič dobrega.

SOVJETSKA ZVEZA IN NEMČIJA

(Nadaljevanje s 3. strani)

stranskih razgovorov, predvidenih za to jesen. Sovjetski odgovor ni ta predlog tokrat tako kategorično zavrnil kot lanski, vendar zavrača tiste njegove točke, ki predlagajo najprej izvedbo svobodnih volitev v vsej Nemčiji in šele nato sestavo enotne vlade, ki bi se z njo zaključila mirovna pogodba.

Trenutno stališče sovjetske vlade izdaja, da ona za sedaj ne želi odkriti vseh svojih kart v igri okrog nemškega vprašanja. V glavnem ostajajo tri možnosti: ali se bo sovjetska vlada še naprej trdovratno držala starega stališča, ki je nesprejemljivo tako za zapadne sile kot za večino Nemcev, ali bo sprejela predlog o svobodnih volitvah, na katerih bi doživela poraz, ali pa bo težila za tem, — in to je po zadnjih izjavah sovjetskih predstavnikov najbolj verjetno — da se nemško vprašanje ne reši takoj in neposredno, marveč v sklopu ostalih velikih mednarodnih problemov, med petimi velesilami, vključno Maocetungovo Kitajsko. V tem primeru bi se rešitev nemškega vprašanja odmaknila nekam v zelo oddaljeno bodočnost, kajti najprej bi bilo treba rešiti vrsto delikatnih vprašanj, kot je n. pr. vprašanje priznanja Kitajske, vprašanje pristojnosti velikih sil in Združenih narodov o reševanju mednarodnih sporov itd..

Sovjetska obstrukcija pri reševanju nemškega vprašanja pa lahko v trenutnih pogojih relativnega popuščanja napetosti znova povzroči kake večje nerede med prebivalstvom Vzhodne Nemčije in postavi sovjetske okupacijske oblasti pred nove težave, tako da bi lahko izgubile še tiste pozicije, ki jih sedaj drže. Sicer pa, čim bolj se čas odmika, toliko jasneje je opaziti, da združitev Nemčije v resnici ni odvisna toliko od ene ali druge, vzhodne ali zapadne koncepcije tega vprašanja, marveč vse bolj od razpoloženja nemškega naroda in njegovih teženj, da se končno vzpostavi resnično demokratska in neodvisna nemška država.

IZLET SKUPINE 31 GORIŠKIH MLADINCEV

Tridnevno prijetno bivanje v Sloveniji na povabilo organizacije slovenske mladine

Po zborovanju na Okroglici so se z avtobusom odpeljali v Ljubljano, si ogledali njene zanimivosti in se poklonili pokojnemu tov. Borisu Kidriču - Na Gorenjskem so obiskali nekatere tovarne, vasi Begunje in Vrbo, Bohinjsko in Blejsko jezero in se čez Škofjo Loko vrnili domov

Na povabilo CK LMS se je skupina 31 mladincev in mladink z Goriškega udeležila tridnevnega izleta po Sloveniji. Po nepozabnem zborovanju na Okroglici so se mladinci v nedeljo zvečer napotili proti Ljubljani in prehitevali po poti avtobuse, kamione polne ljudi, ki so prepevali in vzklikali. Vse do Ljubljane je bila cesta ena sama kolona vozil.

V ponedeljek zjutraj smo se odpravili na ljubljanski grad, kjer smo uživali lep pogled na Ljubljano. Vreme je bilo krasno in cela ljubljanska kotlina je bila pred nami v soncu.

Zbrali smo tudi denar kupili venec rdečih nageljnov in ga položili na grobnico Narodnih herojev in se oddolžili spominu velikega borca tov. Borisa Kidriča. Na grobnici je bilo še polno cvetja, kar dokazuje, kako ima narod v svojem spominu vse tiste, ki so se žrtvovali za boljšo bodočnost.

Po kosilu smo šli v muzej, kjer smo si ogledali izkopanine in spremljali razvoj človeštva od njegovega začetka dalje. Ogledali smo si tudi znano Zoisovo zbirko rudnin.

Po končanem obisku v muzeju smo se odpravili v Litostroj. Vsi smo zelo želeli, da bi si podrobno ogledali tega orjake jugoslovanske industrije in nismo bili razočarani. Spremljali smo razvoj turbin od modeliranja v livarno, nato si ogledali stružnice, katerih je veliko število vseh vrst. Videli smo orjaške turbine raznih sistemov za Jablanico in za druge hitrocentrale, ki jih sedaj grade po Jugoslaviji. Vodič, ki je bil na našo razpolago, je vse lepo razlagal, tako da smo si ustvarili jasno sliko. Zapustili smo tovarno s ponosom, da je v kraju, kjer je še pred leti rastla le trava, danes velika tovarna, ki je res ponos mlade jugoslovanske industrije.

Preostajalo nam je še nekoliko časa, ki smo ga porabili za ogled radioamaterske razstave, kjer so nas zanimali razni aparati in še posebno televizija, katero smo prvič videli. Zvečer pa smo bili deležni sprejema v Hotelu Bellevue, kamor so prišli mladinci iz mesta in predstavniki SZDL. Mladina nam je podarila lep šopek cvetlic. Bili smo ganjeni nad tako prisrčnim sprejemom, ki nam je dokazal, da bratje v svobodi niso pozabili na nas in da čutijo z nami. Petje in veselo razpoloženje se je nadaljevalo še nekaj časa. Porazgovorili smo se o naših problemih, tovariši iz Ljubljane pa so nam govorili o njihovi borbi za izgradnjo socializma.

V torek zjutraj smo se odpravili proti Kranju. Zunaj Ljubljane nas je sprejela megla, ki nas je spremljala vse do Kranja. Tu smo si najprej ogledali tovarno gumijastih izdelkov «Sava». Izdelujejo razne predmete od plaščev za avtomobile in kamione do radirk in oblek za potapljače. Surovino dobivajo iz Anglije in večina proizvodov je namenjena za domači trg. V zadnjem času pa so začeli delati tudi za izvoz. Razdelili smo se v dve skupini in vodiči so nam pojasnili vsako podrobnost. Tovarna se danes širi, ker so dosedanji prostori premajhni. Vsak obiskovalec je dobil mali gumijasti izdelek za spomin. Povsod smo naleteli na razumevanje, in vsi, ko so zvedeli, da prihajamo iz neosvobojenih krajev, so nam pokazali, kako čutijo z nami.

Nato smo šli v tovarno «Iskra», kjer nas je v imenu mladinskega kolektiva pozdravil tov. sekretar in nam podaril lep šopek cvetja. Ogledali smo si tovarno, kjer izdelujejo kinoprojektorje, števce in druge aparate precizne mehanike. Razdeljeni v tri skupine smo prehodili vse oddelke in vodiči so potrpežljivo razlagali vse podrobnosti. Dasiravno smo z ogledom hiteli, se je precej zavlekel, tako da je bilo že čez poldne, ko smo zapustili tovarno in se poslovili od delavcev.

Pri kosilu, ki smo ga imeli v zgodovinsko znani gostilni «Pri Petričku» (tja je zahajal Prešeren), smo doživeli prijetno presenečenje. Dva mala cicibančka sta nas pozdravila in nam podarila cvetje. Predstavnica mladine tov. Zvonka nam je v imenu mladine mesta Kranj podarila lepo sliko in cvetje. Oglasil se je tudi predstavnik občine, ki je med drugim dejal, da nikdar «ne bodo naši ljudje pozabili brate onstran meje». Po kosilu smo si ogledali Prešernov spomenik, to je ogromen kip, visok 4 m in pohiteli proti Begunjam.

Begunje so znane v zgodovini slovenskega naroda ne le po Lambergerjevem gradu marveč po krvi, ki je bila tu prelita. Nemci so namreč streljali tu talce, in sicer najprej v Dragi, nato pa v kaznilnici sami. Najprej smo šli v Drago in se oddolžili spominu padlih z enominutnim molkom. Na spomenik smo položili vse darovano cvetje. Zapustili smo prostor z globokimi občutki potem, ko smo si ogledali nagrobne kamne, kjer so napisana po tri imena na vsakem kamnu. Ko smo se vračali skozi Begunje, pa nas je ustavil neki domačin in nas povabil, naj si ogledamo tudi grobove v kaznilnici. Dejal nam je, da je bil sam nekoliko časa v kaznilnici in da je celo bil prisiljen izkopati dve jami, kamor so potem Nemci vrgli od 40 do 70 ubitih talcev.

Naslednja naša postaja je bila Vrba. Ogledali smo si rojstno hišo pesnika Franceta Prešerna, ki je spremenjena v narodni muzej in kjer je še vse ohranjeno iz časov narodnega prebujenja.

Dan se je nagibal k zatonu, ko smo dospeli do Bohinjskega jezera, kjer je bilo prenočišče. Po večerji smo se zbrali na terasi hotela «Pod Voglom» in prepevali ter plesali do pozne ure.

V sredo zjutraj smo se odpeljali do koče «Dom pri Savici», nato pa šli peš do slapa. Pot ob jezeru, pogled na slap vse je bilo res krasno in tov. Rudi, ki nas je spremljal, nam je razlagal vse znamenitosti kraja. Ko smo se vrnili v hotel, so nekateri najeli čolne in se vozili po jezeru, dva pa sta se okopala v hladni vodi jezera, v čigar gladini odsevajo kot v bleščečem kristalu okoliški vrhovi.

Na Bledu smo se ustavili le malo časa, toliko da smo nekoliko videli jezero in lepote okoli jezera in se odpeljali proti Kranju. Od tu smo zavili v najstarejše slovensko mesto Škofjo Loko. Tudi tu so nas predstavniki mladine, mesta in garnizona pozdravili, iz Ljubljane pa je prišel sam tov. Tito, predsednik CK.

Bilo je že pol petih, ko smo zapustili mesto in prijazne gostitelje ter pohiteli mimo Gorenje vasi in Hotovelj v Cerkno. Ogledali smo si še bolnico Franja, ki je jasen dokaz, kako so se partizani v NOB borili. Bolnica je ohranjena še vedno taka, kot je bila za časa borbe.

Se kratek odmor v Mostu na Soči in nato nas je avtobus zapeljal v Gorico. Izlet je bil končan in vsem nam se je zdel prekratek in ko smo se vračali na svoje domove smo še vedno imeli pred očmi lepote krajev, ki smo jih videli, delavce, ki smo jih srečali, in v srcu pa globok ponos na naše brate, ki neutrudno in trdno grade boljšo bodočnost.

24 stanovanj INA - casa za delavce iz Tržiča

Za dobo 25 let bodo plačevali mesečno najemnino od 1020 do 1190 lir za vsak prostor

Pred dnevi so v Tržiču izdali razglas za oddajo 24 stanovanj INA-casa, ki so bila zgrajena v tržiški občini za delavce, ki službujejo v tržiški občini ali v občinah Doberdob, Foljan - Sredipolja, Gradež, Ronke, Skocijan, San Pier d'Isonzo, Starancan in Turjak.

Vsi tisti delavci, ki službujejo v eni izmed navedenih občin in ki so plačali vsaj en mesečni prispevek za INA-casa, lahko predložijo prošnjo za stanovanje z «obljubo prodaje», ako niso že lastniki kakšnega stanovanja v eni izmed navedenih občin in ki lahko dokažejo, da tudi ostali člani družine nimajo nikakega stanovanja.

Stanovanja so zgrajena v Ul. Terenziana in so tako razdeljena: za uslužbence pri državnih upravah, pokrajinskih, občinskih ter javnih dobrodelnih in podpornih ustanov bo na razpolago 5 petprostornih ter pet šestprostornih stanovanj; za uslužbence pri drugih delodajalcih pa sedem petprostornih in sedem šestprostornih stanovanj.

Za stanovanje z «obljubo prodaje» bo moral delavec plačati za dobo 25 let mesečno najemnino v znesku od 1020 lir do 1190 lir za vsak legalni prostor. Nadalje bo moral najemnik povrniti stroške za vzdrževanje stanovanja.

Urad za delo daje vsakomur pojasnila, kakšne so državne uprave, podjetja ter zadruge, čigar uslužbenci nimajo pravice do stanovanj.

Prošnje za nakazilo stanovanja je treba izpolniti na posebnih obrazcih, ki jih je izdala uprava INA-casa in katere interesenti lahko dobijo od 24. t. m. dalje na uradu za delo. Rok za predložitev prošenj zapade 28. oktobra t. l.

KINO

VERDI. 17: «Odkar si moja», barvni film, L. Morrow in M. Lanza.

CENTRALE. 17: «Deset ljubezenskih pesmi za rešitev».

VITTORIA. 17: «Niagara», barvni film, M. Monroe in J. Cotten.

MODERNO. 17: «Proces proti mestu», A. Nazzari.

ŠPORTNI DNEVNIK

S ŠAHOVSKEGA TURNIRJA V NEUHAUSENU

Turnir je zanimiv še celo brez partij

Najdorf napoveduje Stahlbergu in Szaboju - zadnje mesto

Šahovski velemojstri na turnirju v Neuhausenu so kakor drugi ljudje — takšni in drugačni. Na podlagi novinarskih vtisov so sestavili sledeči seznam mojstrov, ki so karakterizirani vsak po svoji najbolj značilni plati. (Pri nekaterih pravzaprav ni posebne značilnosti, kot n. pr., da je kdo najbolj star ali najbolj mlad, vendar je tudi to nekaj, kar je lastno le njemu).

Najstarejši je dr. Euwe, najmlajši Petrosjan, najbolj samozavesten Reshewsky, najbolj nervozen Najdorf, najbolj mil Szabo, najbolj visok Smislov, najmočnejši Geller, najbolj debel Stahlberg, najbolj nezainteresiran (na videz!) Boleslavski, najbolj molčeč Keres, najbolj eleganten Gligorić, najbolj ohol Kotov, najmanj nevaren (na videz) Tajmanov, najbolj neodločen Averbah, najbolj borben Bronstein. Kdo pa je na turnirju najmočnejši šahist — tega za sedaj še nihče ne pove.

Za Najdorfa bi gotovo poleg oznake «najbolj nervozen» lahko veljala tudi karakterizacija «najbolj zgovoren». Izjav daje ta igralec vsak dan, kolikor hočete. In prerokuje. Te prerokbe se večkrat že v naslednjem trenutku izkažejo kot pogrešene — pa kaj zato. On je n. pr. že dognal, kdo bo zadnji na turnirju. «Zagotovo to vem. Absolutno, stoprocentno — Stahlberg in Szabo». Toda take njegove izjave veljajo vselej do prihodnje, ki lahko sledi čez pet minut in je povsem drugačna.

Še nikdar ni bilo na nobenem tekmovanju v zgodovini šaha toliko sekundantov, kot tokrat na turnirju kandidatov. Uradni sekundanti so tile: Toluš (Keres), Flohr (Tajmanov), dr. Trifunović (Gligorić), Bondarevski (Geller), Lilienthal (Petrosjan), Florjan (Szabo), Simagin (Smislov), Moisejev (Kotov), Koltanowsky (Reshewsky), Sokolski (Boleslavski), Bejlin (Averbah), Schoeld (Stahlberg), Julio Bolbochan (Najdorf) in Van der Berg (dr. Euwe). Ni znano kdo izmed številnih prisotnih sovjetskih mojstrov je uradni Bronsteinov sekundant.

Švicarski časniki delajo kombinacije, kakšen bi bil turnir med sekundanti. Da bi bil takšen turnir zelo zanimiv, priča dejstvo, da bi na njem sodelovalo pet velemojstrov ter vrsta mednarodnih in drugih znanih mojstrov. Naš novi velemojster dr. Trifunović bi bil prav gotovo med glavnimi favoriti.

Samuel Reshewsky

Ameriški neuradni prvak velemojster Samuel Reshewsky že okoli 36 let preseneča svet s svojimi nastopi in uspehi. Že kot «čudežni šahovski otrok» je s 7 leti uspešno igral po Evropi simultanke, dvoboje in proste partije z znanimi tedanjimi mojstri in si ustvarjal slavo, katera v njegovem poznejšem življenju ni zbledela, marveč je z vedno novimi uspehi pridobivala na sijaju. Nekateri gledajo v njem nekakega prvaka zahodnega sveta. Ko je šahovski svet po Aljehinovi smrti ostal brez prvaka, sta bila povabljena na match-turnir za novega svetovnega prvaka tudi ameriška velemojstra Fine in Reshewsky. Fine ni prišel v Evropo, Reshewsky pa je delil 3.-4. mesto s Keresom. Ker se Reshewsky sam sodi za enega izmed redkih, ki naj bi brez udeležbe na turnirju kandidatov imeli pravico igrati z Botvinikom, mu udeležba na veleturnirju v Švici očitno ni posebno dišala. Zato in zaradi možnosti kolektivnega nastopa sovjetskih igralcev, je njegova udeležba stalno visela v zraku. Nekateri sicer menijo, da je prijava Reshewskega namenoma zakasnela, da bi se nasprotniki nanj ne pripravljali. Toda kdor pozna njegove številne muhavosti, ta je lahko računal tudi s to možnostjo. Sicer pa velemojstri sproti spoznavajo igro svojih vrstnikov. Pripravljen biti, to je vse! Značilna za Reshewskega sta ta-le dva odgovora: Na vprašanje, koliko potez zračuna pri partiji vnaprej, pravi: «Eno več kot moj nasprotnik!» in drugo: «Kako vam je uspelo premagati Najdorfa z 11:7?» «Zelo enostavno: Najdorf je igral z Reshewskym!»

Če Reshewskega ne bo uničevala na veleturnirju kandidatov njegova stara sovražnica «časovna stiska», potem bo kljub svojim 42 letom velik konkurent za eno najvišjih mest.

Samuel Reshewsky se je rodil 26. novembra 1911. Njegovi pomembnejši povojni uspehi so:

1948: match-turnir za svetovno prvenstvo Haag-Moskva: deli 3.-4. mesto.

1950: Amsterdam: dosegel 2. mesto (1. Najdorf).

1951: New York: dosegel 1. mesto.

1952: Kuba: deli 1.-2. mesto z Najdorfom; zmaga v dvoboju proti Najdorfu 11-7; zmaga v dvoboju proti Gligoriću 5,5:4,5.

1953: Zmaga v dvoboju z Najdorfom.

Romani 1500 m - 19:14,9

Stalni dvoboj med Paliago in Romanijem za rekorde na 400 in 1500 m je v zadnji fazi tale: od prejšnje nedelje ima zopet rekord na 1500 m Romani z odličnim časom 19:14,9, s katerim v Evropi nima mnogo tekmecev. Paliaga je bil rekorder komaj dober teden. Dne 20. septembra bi moral biti v Rimu nastop obeh rivalov, vendar pa je Paliaga udeležbo odpovedal zaradi vnetja srednjega ušesa, zaradi katerega bo moral vsaj 15 dni počivati.

V torek pa je Massaria postavil nov italijanski rekord na 400 m mešano v 5:51,6. Preplaval je 100 m metuljček v 1:28,7; 100 m hrbtno 1:20,9; 100 m prsno 1:45,2 in 100 m prosto 1:16,8. Prejšnji rekord je imel Tržačan Grilz s 5:59,7.

KOSARKA

Finalno tekmovanje za prvenstvo FLRJ

Tekmovanje za košarkarsko prvenstvo Jugoslavije je v svoji končni fazi. Moštva so bila razdeljena v dve skupini, iz katerih sta prvi dve prišli v finale. Iz prve skupine sta finalista dosedanji državni prvak Crvena zvezda in Partizan, iz druge pa ljubljanski ASK in zagrebška Lokomotiva. Odigrale so se že tudi prve tri finalne tekme. Lokomotiva je morala nastopiti v Beogradu proti Crveni zvezdi. Tekmo je sicer izgubila, vendar pa je rezultat 65:59 zanjo zelo ugoden. Senzacija pa je zmaga Lokomotive nad Partizanom v Beogradu, pa čeprav le z minimalno razliko 50:49. Ta zmaga bo Lokomotivi v veliko korist pri končni lestvici.

V četrtek pa je nastopila ASK v Crvena zvezda proti ASK v Ljubljani. Po ogorčeni borbi je državni prvak zmagal s 54:41 (27:24).

Tako mislimo mi:

Z nedeljskim pričetkom italijanskega nogometnega prvenstva se bo zopet pričela tudi «tekma za milijone». Nekateri jih bodo verjetno dobili, saj so bili tudi doslej vsako leto poleg velike množice trpečih, ki so se morali zadovoljiti s kakim tisočem, tudi taki, ki so spravili težke milijone. Mogoče bo že prva nedelja rodila prve milijonarje...

Bologna - Atalanta	1 X
Inter - Lazio	1
Juventus - Triestina	1 X 1
Legnano - Fiorentina	2 X
Napoli - Palermo	1
Novara - Spal	1
Roma - Genoa	1 X
Sampdoria - Torino	2 X
Udinese - Milan	1
Brescia - Cagliari	1
Catania - Salernitana	1
Marzotto - Alessandria	X 2 1
Treviso - Pro Patria	1 X
Verona - Modena	1
Como - Piombino	1

JUTRI V SOVODNJAH

JUVENTINA : ISONTINA

Jutri, v nedeljo bo na nogometnem igrišču v Sovodnjah nogometna tekma med kombiniranim moštvom prve in druge ekipe Juventine in med goriško Isontino. Vabljeni vsi ljubitelji nogometa. Pričetek bo ob 16. uri.

NAJBOLJŠI METALCI KLADIVA

Od 59,02 m (Nemeth 1949) do 62,36 m (Strandli 1953)

Dosej pet atletov z metom čez 60 m

Poročali smo že, da je Norvežan Sveer Strandli dosegel nov svetovni rekord v metu kladiva z 62,36 m. Prejšnji rekord 61,25 je postavil isti atlet prejšnje leto. Prej pa je imel rekord Madžar Csermak z 60,24, ki je prehitel z metom čez 60 m svojega rojaka Nemetha, prvega povojnega rekorderja v tej disciplini z 59,02 iz l. 1949. Nemeth je še istega leta popravil rekord na 59,57, naslednje leto pa na 59,88; bil je torej v svojem napredovanju za malenkost prepočasen, da ga je lahko Csermak prehitel. Nemeth je sicer tudi prešel 60 m in se približal Csermaku na 3 cm (60,31), toda v tem sta se že pojavila še nova metalca čez 60 m. Nemec Storch 60,77 in Rus Krivonosov 60,51. Vsi ti so te rezultate dosegli lani. Vendar pa so Storch, Krivonosov in Csermak le enkrat prešli 60 m, Nemeth pa dvakrat.

Strandli je sicer že letos v začetku leta, ko je bil na turneji v Argentini, zagnal kladivo čez 62 m; bilo je to pri ekshibicijskih metih v Santa Fè, dosegel je 62,15. Vendar takrat ni bilo zadoščeno vsem zahtevam za priznanje rekorda. Strandli ima 28 let in je napredoval takole: s 23 leti je dosegel met 48 m, s 24 l. 56,02 m, s 25 l. 57,68 m, s 26 l. 58,70 m, s 27 l. 61,25 m in z 28 l. 62,36 m. V regularnih tekmah je vrgel kladivo čez 60 m že štirikrat. V Argentini pa je razen omenjenega meta še dvakrat dosegel daljino čez 60 m (enkrat 61,38).

Doslej najboljši metalci kladiva so:

62,36	Strandli (Norv.)	1953
60,77	Storch (Nemč.)	1952
60,51	Krivonosov (SZ)	1952
60,34	Csermak (Madž.)	1952
60,31	Nemeth (Madž.)	1952
59,56	O'Callaghan (Irs.)	1937
59,55	Engel (ZDA)	1953
59,17	Taddia (Italija)	1950
59,00	Blask (Nemč.)	1938

Jugoslovanski rekorder Gubijan je letos dosegel 58,41. (Zanimivo je, da je Taddia postavil svoj najboljši rezultat v lahkoatletskem dvoboju Italija-Jugoslavija v milanski Areni septembra 1950).

Avstrijke in Švicarke na troboju v Trstu

Za ženski lahkoatletski troboj Italija - Avstrija - Švica, ki bo 13. t. m. v Trstu, sta Avstrija in Švica določili naslednji ekipi:

AVSTRIJA: 100 m: Harasek, Jenny, Steurer; 200 m: Harasek, Jenny; 800 m: Dunst, Walter; 80 m zapr.: Steurer, Jenny; Višina: Sablatnig, Knapp; Daljina: Harasek, Jenny; Krogla: Pöll, Peyker; Disk: Pöll, Peyker; Kopje: Schwarzler, Jenny (Wutscher); 4-krat 100: Harasek, Steurer, Wuest N., Harasek. — Rezervi: Bartos, Pogats.

ŠVICA: 100 m: Pretot, Jacob; 200 m: Pretot, Bernard; 800 m: tekmovalki še nista določeni; 80 m zapr.: Haenseler, Groffin; Višina: Vogt, Gilomen; Daljina: Seitzer, Haenseler; Krogla: Bosshard, Veber; Disk: Grandel, Navoni; Kopje: Bernard, Weingartner; 4-krat 100: Jacob, Pretot, Bernard, Weingartner.

* * *

S časom 2:14,5 na 880 yardov je atletinja iz Vzhodne Nemčije Jurewitz na nastopu v Budimpešti ponovno izboljšala svetovni rekord.

* * *

Na romunskem lahkoatletskem prvenstvu je postavila Ana Serban nov romunski rekord na 80 m z zaprekami s časom 11,5. 200 m: Aleksandra Sicoe 25,2. Elena Vrabete 25,6. Disk: Ilona Miclos 47,79 (rekord).

* * *

ATENE, 11. — Lahkoatletski dvoboj med Nemčijo in Grčijo se je končal, kot je bilo pričakovati, z zmago Nemčije v razmerju 117:71.

NEAPELJ, 11. — Danes zvečer je plavalec Costantino Dannerlein iz Neaplja v prisotnosti zveznih sodnikov zrušil rekord na 400 m mešano, ki ga je komaj te dni postavil Massaria (5:51,6). Dannerlein je postavil čas 5:46,7.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO — UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6 III. nad. — Telefon številka 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANČIŠKA št. 20 — Telefonska številka 73-38 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15 - 18 — Tel. 73-38 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca trgovski 60, finančno upravni 100, osmrtnice 90 lir — Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 25.- din. — Tiska Tiskarski zavod ZTT — Podružn. Gorica Ul. S. Pellico 1-II. Tel. 33-82 — Rokopisi se ne vračajo.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir. Fed. ljud. repub. Jugoslavija: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun za STO ZVU Založništvo tržaškega tiska Trst 11.5374 — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska Ljubljana Trg revolucije 19 tel. 20-009 tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 606 - T - 892 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ. - Trst.